

Recht voor sociaal werk-1

Hoofdlijnen van het strafrecht en het jeugdrecht

Departement: Mens & Maatschappij

Opleiding: Bachelor Sociaal Werk

Academiejaar: 2023-2024

Inge Thijs
Inge.thijs@ap.be
0486 74 89 18

Inhoudsopgave

RECHT VOOR SOCIAAL WERK-1	1
STUDIEWIJZER	4
ZIE AFZONDERLIJKE STUDIEWIJZER OP DIGITAP	4
STRAFRECHT	5
1 INLEIDING	5
2 HET MISDRIJF	6
DRIE BESTUURDERS BEGAAN VERKEERSOVERTREDING BIJ OMZEILEN VAN ALCOHOLCONTROLE	6
PRAKTISCH: NIEUWSBLAD 25/05/2021: ALEXANDRU CALINIUC (27) VEROORDEELD TOT 25 JAAR OPSLUITING VOOR DE MOORD EN DE VERKRACHTING OP SOFIE MUYLLE (27): “JE HEBT EEN LEVEN WEGGEWORPEN ALSOF HET EEN VOORWERP WAS”	7
2.1 HOE WORDEN MISDRIJVEN GEKWALIFICEERD?.....	7
2.2 DE BESTANDELEN VAN HET MISDRIJF.....	8
3 RECHTVAARDIGINGSGRONDEN - ONTOEREKENBAARHEIDSGRONDEN	9
3.1 RECHTVAARDIGINGSGRONDEN	9
3.1.1 <i>Wettelijke voorschrift (Bevel van de overheid)</i>	9
3.1.2 <i>Wettige zelfverdediging</i>	10
3.1.3 <i>Noodtoestand</i>	10
3.1.4 <i>Toestemming van het slachtoffer</i>	11
3.2 ONTOEREKENBAARHEIDSGRONDEN	11
3.2.1 <i>Geestesstoornis</i>	11
3.2.2 <i>Overmacht (onweerstaanbare dwang)</i>	12
3.2.3 <i>Dwaling</i>	13
3.2.4 <i>Minderjarigheid</i>	13
4 STRAFBARE POGING	14
5 STRAFBARE DEELNEMING	14
6 DE STRAF	15
6.1 DEFINITIE	15
6.2 DE INDELING VAN DE STRAFFEN	15
6.2.1 <i>Wettelijke indeling</i>	15
6.2.2 <i>De hoofdstraffen</i>	16
6.2.3 <i>Bijkomende straffen</i>	21
6.2.4 <i>Andere gevolgen van de straftoemeting</i>	23
<i>Hier gaat het om burgerlijke gevolgen (buiten de hoofdstraffen en de bijkomende straffen).</i>	23
7 BIJZONDERE CRITERIA VAN STRAFTOEMETING	24
7.1 VERZACHTENDE OMSTANDIGHEDEN	24
7.2 VERSCHONINGSGRONDEN	24
7.2.1 <i>Strafverminderende verschoningsgronden</i>	24
7.2.2 <i>Strafuitsluitende verschoningsgronden</i>	25

7.3	VERZWARENDE OMSTANDIGHEDEN	25
7.4	HERHALING OF RECIDIVE	26
8	HET STRAFRECHTSBEDELINGSSYSTEEM	27
8.1	HET VOORONDERZOEK	27
8.1.1	<i>De politie</i>	27
8.1.2	<i>Openbaar Ministerie (parket)</i>	27
8.1.3	<i>De onderzoeksrechter</i>	29
8.1.4	<i>Voorlopige hechtenis</i>	31
8.1.5	<i>De positie van het slachtoffer tijdens het vooronderzoek</i>	33
8.2	DE STRAFTOEMETING	34
8.2.1	<i>Opschorting, uitstel en probatie</i>	34
8.2.2	<i>Probatie</i>	34
8.2.3	<i>Internering</i>	35
8.2.4	<i>De positie van het slachtoffer bij het proces ten gronde</i>	35
	JEUGDRECHT	36
9	JEUGDRECHT: SUMMIER BEELD VAN DE HUIDIGE WETTELIJKE SITUATIE	36
	DE BELANGRIJKSTE RECHTSBRONNEN INZAKE JEUGDRECHT ZIJN:	36
10	DE JEUGDHULPVERLENING IN VLAANDEREN	37
10.1	INLEIDING	37
10.2	VRIJWILLIGE JEUGDHULP	37
10.2.1	<i>Principes</i>	37
10.2.2	<i>Rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp</i>	38
10.2.3	<i>Niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp</i>	39
10.2.4	<i>Crisishulpverlening</i>	40
10.2.5	<i>Cliëntoverleg en bemiddeling</i>	40
10.2.6	<i>Vertrouwenspersoon</i>	41
10.3	VERONTRUSTENDE SITUATIES	42
	SCHEMATISCH	44
10.4	GERECHTELIJKE JEUGDHULPVERLENING	45
10.4.1	<i>De vorderingsmogelijkheden van het Openbaar Ministerie</i>	45
10.4.2	<i>De gerechtelijke maatregelen</i>	46
11	VLAAMS DECREET BETREFFENDE JEUGDDELINQUENTIERECHT	49
11.1	TERMINOLOGIE	49
11.2	UITGANGSPUNTEN VAN HET DECREET	49
11.2.1	<i>Verantwoordelijkheid van jongeren als constructief vertrekpunt</i>	49
11.2.2	<i>Rechtswaarborgen</i>	49
11.2.3	<i>Constructieve herstelgerichte reacties</i>	50
11.2.4	<i>Afstemming met de jeugdhulp</i>	51
11.2.5	<i>Gesloten opvang als meest ingrijpende reactie</i>	51
11.3	AFHANDELING OP HET NIVEAU VAN HET OPENBAAR MINISTERIE.....	53
11.3.1	<i>Waarschuwingbrief en herinnering aan de wet</i>	53
11.3.2	<i>Bemiddeling</i>	53
11.3.3	<i>Voorwaarden</i>	53
11.3.4	<i>Positief project</i>	54
11.4	AFHANDELING OP HET NIVEAU VAN DE JEUGDRECHTER OF JEUGDRECHTBANK.....	55

11.4.1	<i>Procedure</i>	55
11.4.2	<i>Vorbereidende rechtspleging</i>	56
11.4.3	<i>Rechtspleging ten gronde</i>	61
7 JAAR: 16-17 JAAR OP HET OGENBLIK VAN DE FEITEN (MAX. TOT 25 JAAR)	.....	63
11.4.4	<i>Gefaseerde inwerkingtreding</i>	64
	LEGALNEWS ONLINE (2018). <i>VERSE LADING STRAFRECHT : VOLGT U NOG? NIEUWE WETGEVING GOEDGEKEURD OP 8 MAART 2018!</i> OPGEVRAAGD OP 3 MEI 2018 VAN HTTPS://LEGALNEWS.BE/STRAF-EN-STRAFPROCESRECHT/VERSE-LADING-STRAFRECHT-VOLGT-U-NOG-NIEUWE-WETGEVING-GOEDGEKEURD-OP-8-MAART-2018-LEGALNEWS-BE/ .	66
	NIEUWSBLAD.BE (2021). ALEXANDRU CALINIUC (27) VEROORDEELD TOT 25 JAAR OPSLUITING VOOR DE MOORD EN DE VERKRACHTING OP SOFIE MUYLLE (27): "JE HEBT EEN LEVEN WEGGEWORPEN ALSOF HET EEN VOORWERP WAS". OPGEVRAAGD OP 25 MEI 2021 VAN HTTPS://WWW.NIEUWSBLAD.BE/CNT/DMF20210525_93965091	67
	UITVOERING CELSTRAFFEN TUSSEN TWEE EN DRIE JAAR VOORTAAN ALTIJD VIA RECHTER	69
	.....	69

Studiewijzer

Zie afzonderlijke studiewijzer op digitap

Strafrecht

1 Inleiding

Een cursus strafrecht voor sociaal werk kan niet gelijkgesteld worden met strafrecht voor justitiële specialisten.

Men kan hier niet verwachten dat maatschappelijk werkers kennis hebben van alle mogelijke procedureregels en strafmaten in het strafproces.

Het is wel de bedoeling dat toekomstige maatschappelijke werkers een kader kennen van het strafrecht, kunnen doorverwijzen, een vermoeden kunnen hebben van de weg die moet gevolgd worden met een voorlopig advies aan de cliënt daarbij.

Inhoudelijk kunnen we het strafrecht onderverdelen in 3 grote delen:

- het materieel strafrecht handelt over strafbare gedragingen, misdrijven en straffen;
- het strafprocesrecht regelt de procedures van het materieel strafrecht, namelijk de weg van de mogelijke dader tot de uitspraak voor een strafrechtbank;
- het strafuitvoeringsrecht regelt de tenuitvoerlegging van de straffen/sancties (De Jonghe, 2014).

Het strafwetboek bestaat uit 2 delen. Het eerste deel bevat een reeks algemene regels die in acht moeten genomen worden bij de bestraffing van misdrijven. Het tweede deel behandelt de misdrijven zelf, meer concreet de toepasselijke straffen na het plegen van het misdrijf.

2 Het misdrijf

Het strafrecht onderscheidt 3 misdrijven.

- '**Overtredingen**: het zijn misdrijven die kunnen worden bestraft met een gevangenisstraf van 1 tot 7 dagen, een straf onder elektronisch toezicht, een autonome probatiestraf van maximum 1 jaar, een werkstraf en/of een geldboete van 1 tot 25 euro' (Decock, e.a., 2020, p.484);
Het gaat hier om politiestraffen.

Praktisch: Nieuwsblad 21/12/2021 - Antwerpen

Drie bestuurders begaan verkeersovertreding bij omzeilen van alcoholcontrole

Het voorbije weekend organiseerde de verkeerspolitie alcohol- en drugscontroles op verschillende invalswegen in Antwerpen. Drie bestuurders probeerden de controle te omzeilen, maar begingen hierbij een verkeersovertreding.

Op zaterdag werd postgevat ter hoogte van het Hessenplein. "179 bestuurders werden gecontroleerd. Hiervan bliezen vier bestuurders positief en vier bliezen alarm", zegt Willem Migom, woordvoerder van de Antwerpse politie. "Drie personen bleken onder invloed van drugs."

Op zondag werd gecontroleerd op de Plantin en Moretuslei. Hier moesten 155 bestuurders blazen. "Twee bestuurders bliezen positief en twee alarm. Verder bleken twee bestuurder onder invloed van drugs", zegt Migom.

*Drie bestuurders probeerden de controle te omzeilen door terug te draaien, maar begingen zo een **overtreding**. Ze werden door de politie tot aan het dispositief geleid maar bleken met alles in orde. Voor de verkeersovertreding bij het terugdraaien kregen ze dan weer wel een **boete**.*

- '**Wanbedrijven**: dit zijn misdrijven die kunnen worden bestraft met een gevangenisstraf van 8 dagen van 5 jaar, een straf onder elektronisch toezicht, een autonome probatiestraf van maximum 2 jaar, een werkstraf en/of een geldboete van 26 euro en meer' (Decock, e.a., 2020, p.484);
Het gaat hier om correctionele straffen

'De correctionele rechtbank van Antwerpen heeft een 76-jarige man uit Deurne veroordeeld tot acht dagen cel en 600 euro boete, beide met uitstel, omdat hij met opzet een oudere dame had aangereden met zijn winkelkar. Volgens een ooggetuige was er een woordenwisseling geweest tussen beiden, waarop de beklaagde zijn winkelkar met volle kracht tegen de achterbenen van de vrouw had geduwd. Beklaagde werd veroordeeld voor het toebrengen van opzettelijk slagen en verwondingen en moet ook de schadevergoeding betalen van geneeskundige verzorging ten bedrage van 11.864 euro.' (De Jonghe & Uyttenhove, p.263, 2020)

- '**Misdaden**: dit zijn misdrijven die kunnen bestraft worden met een tijdelijke opsluiting van minstens 5 jaar tot levenslange opsluiting' (Decock, e.a., 2020, p.484).
Het gaat hier om criminele straffen.

Praktisch: Nieuwsblad 25/05/2021: Alexandru Caliniuc (27) veroordeeld tot 25 jaar opsluiting voor de moord en de verkrachting op Sofie Muylle (27): “Je hebt een leven weggegooid alsof het een voorwerp was”

Alexandru Caliniuc (27) is door het assisenhof van West-Vlaanderen veroordeeld tot 25 jaar opsluiting voor de moord en de verkrachting op Sofie Muylle (27). Aanklager Céline D'havé had in de voormiddag nog levenslang gevorderd, maar hof en jury houden rekening met de jeugdige leeftijd en het blanco strafregister van beschuldigde.

Er bestaan ook nog tal van misdrijven die voorzien zijn in bijzondere strafwetten.

Deze bijzondere strafwetten komen bijvoorbeeld aanbod in het verkeersrecht, het economisch recht, het fiscaal recht, het milieurecht, ...

In het kader van de geldboetes dient er wel rekening gehouden te worden met de opdecimen. Zowel administratieve als strafrechtelijke boetes moeten verhoogd worden met de opdecimen. De factor is 8. De bedoeling hiervan is dat de boetes mee evolueren met de prijsstijgingen in de maatschappij.

2.1 Hoe worden misdrijven gekwalificeerd?

Bij de invervolgingstelling wordt het misdrijf gekwalificeerd door het Openbaar Ministerie. Naargelang de kwalificatie wordt de bevoegde rechtbank gevorderd.

De bovenstaande wettelijke opdeling van misdrijven is niet steeds soepel te hanteren.

Bijvoorbeeld:

‘Wie een gewone diefstal pleegt van 1 miljoen EUR pleegt in principe een wanbedrijf, wie een diefstal pleegt van 50 EUR, maar daarvoor bij de burens over de muur is geklauterd, pleegt een misdaad (diefstal tegenover diefstal met inklimming). Door het mechanisme van de zogenaamde correctionalisering en contraventionalisering zal het misdrijf uiteindelijk voor een lagere rechtbank worden gebracht’ (Decock, e.a., 2020, p.485).

Sinds de inwerkingtreding van de wet van 28 juni 2016 (Potpourri II) zijn alle misdaden correctionaliseerbaar geworden. Dit geldt tevens voor misdrijven die strafbaar zijn met levenslange opsluiting. Dit wilde zeggen dat zij voortaan allemaal voor de correctionele rechtbank worden behandeld. De Potpourri II had tot gevolg dat het hof van assisen nog maar zelden werd gevat (Decock, e.a., 2016). Maar het Grondwettelijk Hof oordeelde echter in december 2017 dat de justitiehervorming die de zaken aan het hof van assisen onttrekt, de grondwet schendt (Nieuwsblad online, 2017). Het Grondwettelijk Hof heeft dus bepaald dat het hof van assisen de enige plaats is waar de zwaarste misdrijven terecht kunnen worden.

PRINCIPE: Het OM bepaalt autonoom of het tot vervolging overgaat of niet, ook al zou het slachtoffer bv. van oordeel zijn dat de dader niet dient te worden gestraft.

UITZ.: Klachtmisdrijf

= vervolging na een voorafgaandelijke klacht van het slachtoffer

bv. eerroof, laster, stalking

Klacht met burgerlijke partijstelling bij onderzoeksrechter

2.2 De bestanddelen van het misdrijf

De bestanddelen van het misdrijf zijn de volgende:

- er moet een materieel bestanddeel zijn;
- de gedraging moet wederrechtelijk zijn (in strijd met het recht);
- er moet een zedelijk bestanddeel zijn;
- het misdrijf moet strafwaardig zijn.

Als één van deze bestanddelen ontbreekt, kunnen we ook niet spreken van een misdrijf (Decock, e.a., 2020).

In dit verband verwijzen we naar de rechtvaardigingsgronden die we hieronder verder gaan toelichten.

3 Rechtvaardigingsgronden - ontoerekenbaarheidsgronden

3.1 Rechtvaardigingsgronden

Algemeen omschreven zijn rechtvaardigingsgronden omstandigheden die maken dat het strafbaar feit wegvalt en de dader rechtvaardigen de “strafbare” handeling te stellen (De Jonghe e.a., 2020).

3.1.1 Wettelijke voorschrift (Bevel van de overheid)

“Er bestaat geen misdrijf wanneer het feit door de wet voorgeschreven en door de overheid geboden is” (art. 70 SW).

Praktisch: Domusmedica online, 2016

Tal van heelkundige ingrepen kunnen op het eerste gezicht worden opgevat als inbreuken op de strafwet ('opzettelijke slagen en verwondingen'). Zo valt ook euthanasie te definiëren als moord. Toch kunnen artsen voor het allergrootste deel van hun interventies niet worden vervolgd. De oorzaak van deze immuniteit is te vinden in de rechtsbronnen – wetgeving, rechtspraak en rechtsleer – waarin elementen zijn vervat die ertoe leiden dat artsen die 'slagen en verwondingen' toedienen of iemand 'doden', vrijuit gaan of met andere woorden 'immuun' blijven tegen het strafrecht en een veroordeling door de strafrechter of -rechtbank. Een rechtsfiguur, een juridische constructie op basis van de interpretatie van de rechtsbronnen, die terzake voor de geneeskunde van het allergrootste belang is, is wat door de juristen 'het wettelijk voorschrift' genoemd wordt.

Zoals uit het voorbeeld blijkt, slaat het enkel op ondergeschikte uitvoerders die een bevel krijgen van een wettige overheid (hier de ethische code van artsen). Een ander voorbeeld is de politie die een huiszoeking komt verrichten in een woning met huiszoekingsbevel. Dit is een handeling die voorkomt uit een hoger bevel (De Jonghe e.a., 2017).

Het is wel zo dat het bevel op voorhand moet gegeven worden, niet na de feiten om ze achteraf te rechtvaardigen. Het moet eveneens gebeuren door een overheid die bevoegd is. Het parket heeft niet dezelfde bevoegdheid als de onderzoeksrechter. Anders zou men spreken van een onwettig bevel. Uiteraard moeten de overheden binnen de bepalingen van de wet blijven, met andere woorden de onderzoeksrechter kan niet zomaar willekeurig een huiszoeking bij iedereen bevelen (Dreesen & Werbrouck, 2017).

3.1.2 Wettige zelfverdediging

De wettige verdediging vindt haar juridische basis in art.416-417 SW maar ook in art. 38 van de wet op het Politieambt en is tevens terug te vinden in art. 2 van het EVRM als uitzondering op recht op leven (Dreesen & Werbrouck, 2017).

“Er is noch misdaad, noch wanbedrijf wanneer de doodslag, de verwondingen en de slagen geboden zijn door de ogenblikkelijke noodzaak van de wettige verdediging van zichzelf of van een ander” (art. 416 SW).

In bepaalde gevallen is het gerechtvaardigd dat een individu geweld gebruikt om zijn persoon te beschermen tegen dreigend gevaar.

Voorwaarden:

- 1) de verdediging van een persoon tegen een wederrechtelijke aanranding;
- 2) de verdediging moet onmiddellijk noodzakelijk zijn;
- 3) de verdediging moet in verhouding staan tot de aanval (Decock, e.a., 2018).

Art.417 SW geeft 2 voorbeelden waarin de wettige zelfverdediging wettelijk vermoed wordt omdat de ogenblikkelijke noodzaak hier duidelijk aanwezig is:

- bij het afweren bij nacht van een inbraak in een bewoond huis;
- bij verdediging tegen diefstal met geweld.

‘In de situaties waarbij juweliërs bestolen worden en reageren met geweld tegen hun belagers worden meestal enkel de goederen gestolen en worden de personen zelf niet steeds bedreigd. De juwelier kan dan voor de rechtbank geen wettige zelfverdediging inroepen wanneer hij de daders verwondt of doodt’ (De Jonghe & Uyttenhove, p.268, 2020)

3.1.3 Noodtoestand

Dit is een toestand waarin een persoon geplaagd wordt en deze persoon heeft ter vrijwaring van een hoger belang geen andere uitkomst dan het plegen van een misdrijf.

“NOOD BREEKT WET”

Vb. Een gijzelnemer dreigt alle gegijzelden neer te schieten. De politie beslist om de gijzelnemer neer te schieten om het leven van de gegijzelden te redden.

Het begrip is ontwikkeld door de rechtspraak.

Het gaat hier om een algemene rechtvaardigingsgrond en kan dus ingeroepen worden voor alle misdrijven. De gevallen waarin noodtoestand van toepassing kunnen zijn en bijgevolg in

de straffeloosheid van de dader resulteren, zijn omschreven in de rechtspraak en de rechtsleer.

We moeten echter wel rekening houden met een aantal toepassingsvoorwaarden.

- er moet een onmiddellijke noodzaak zijn om een bepaald belang te beschermen, met andere woorden de opoffering van een ander recht of belang kan alleen gerechtvaardigd zijn wanneer een ernstig lichamelijk of materieel kwaad dreigt (Dreesen & Werbrouck, 2017);
- 'er mag geen verplichting bestaan om zich aan het dreigend kwaad bloot te stellen of erin te berusten. Sommige personen zijn verplicht zich aan bepaalde gevaarssituaties bloot te stellen uit hoofde van hun beroep. Zij kunnen zich niet op de noodtoestand beroepen om hun plicht te omzeilen' (Dreesen & Werbrouck, 2017, p.63);
- het beschermde belang moet een hogere of minstens gelijke waarde hebben als het geschonden rechtsgoed. De rechter moet na de feiten het waardenconflict beoordelen en dat is uiteraard niet makkelijk;
- het subsidiariteitsbeginsel: het beschermde rechtsgoed mag niet op een andere wijze gevrijwaard kunnen worden. Het overtreden van de strafwet moet het uiterste redmiddel zijn om een rechtsgeding of een rechtsbelang te vrijwaren (Dreesen & Werbrouck, 2017).

3.1.4 Toestemming van het slachtoffer

Is de toestemming van het slachtoffer een rechtvaardigingsgrond?

Afwijzing van de rechtvaardigingsgrond door de rechtspraak en de rechtsleer. Gezien de strafwet van openbare orde is, kan er niet van worden afgeweken door een onderlinge overeenkomst.

Men kan echter wel stellen dat de toestemming van het slachtoffer een rechtvaardigingsgrond uitmaakt als het gaat om rechtsgoederen waarover men volgens de wet vrij kan beschikken. Voorbeelden: Seksuele betrekkingen tussen personen boven de 16 jaar zonder geweld of bedreiging (met toestemming) zijn niet strafbaar.

Er is geen sprake van woonstschennis met toestemming van het slachtoffer (art. 148 en 439 Sw).

3.2 Ontoerekenbaarheidsgronden

3.2.1 Geestesstoornis

art.71 Sw: *“Er is geen misdrijf, wanneer de beschuldigde of de beklagde op het tijdstip van de feiten leed aan een geestesstoornis die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden heeft tenietgedaan of ernstig heeft aangetast ...”*

De wil om het misdrijf te plegen is afwezig, er is dus geen misdrijf, er kan ook niet gestraft worden (Decock, G. e.a, 2018).

⇒ maatregel ter bescherming van de maatschappij kan echter volgen, namelijk de internering.

Praktisch: Nieuwsblad, 2021

De aanvaller van de Brugse burgemeester Dirk De fauw (CD&V) wordt geïnterneerd. De verdediging wou de man nochtans vrijuit laten gaan omdat hij de feiten volgens hen niet vrijwillig had gepleegd. Maar die redenering volgde de voorzitter van de raadkamer niet. Bart G. zal voorlopig op de psychiatrische afdeling van de gevangenis opgenomen worden.

3.2.2 Overmacht (onweerstaanbare dwang)

Dwang of overmacht veronderstelt dat de beklaagde in de onmogelijkheid was een strafrechtelijk verboden handeling te vermijden of een strafrechtelijk verboden handeling te stellen.

Voorwaarden:

- 1) de dwang moet onweerstaanbaar zijn;
- 2) de dwang moet bestaan op het ogenblik van het misdrijf;
- 3) de dwang moet vreemd zijn aan de wil van de dader.

Ook dronkenschap of intoxicatie zou een uitschakeling van het bewustzijn tot gevolg kunnen hebben maar hier kan men zelden bewijzen dat deze volledig buiten de wil van de dader tot stand is gekomen (Decock, G. e.a., 2020).

Praktisch: Assisen Luik 19 maart 2004 en 29 september 2004 (Decock, G. e.a., 2016, p.453)

'In de assisenrechtspraak is het meerdere malen voorgevallen dat de pleger van doodslag of moord werd vrijgesproken, omdat hij "door bepaalde omstandigheden zodanig buiten zichzelf was geraakt. Treffend was ook de vrijspraak van de moeder die haar zwaar drugsverslaafde zoon in zijn slaap wurgde. De vrouw was geregeld door haar zoon toegetakeld wanneer deze in geldnood zat en zijn middelengebruik hoogdringend was. Kort voor de feiten was hem een gedwongen opname geweigerd'.

3.2.3 Dwaling

Feitelijke dwaling bestaat in de onwetendheid omtrent een essentieel element van het misdrijf.
Bv. een jachtongeval

Rechtsdwaling: in principe onmogelijk aangezien iedereen geacht wordt de wet te kennen.
Deze dwaling is toch mogelijk indien een redelijk en voorzichtig mens, in die zeer specifieke situatie, ook zou gedwaald hebben.

Praktisch jachtongeval (Decock, G., p.459)

'Een jachtongeval kan soms als een feitelijke dwaling worden aanzien, wanneer een medejager wordt geraakt, in plaats van het dier dat men probeerde te schieten'

3.2.4 Minderjarigheid

Strafrechtelijke meerderjarigheid is bepaald op 18 jaar. Jongeren beneden de 18 jaar die een misdrijf plegen, worden geacht schuldonbekwaam te zijn, ze worden niet gestraft maar krijgen beschermingsmaatregelen opgelegd (zie jeugdrecht).

4 Strafbare poging

De strafbare poging bestaat bij de 3 onderstaande voorwaarden:

- a) het voornemen een bepaald misdrijf te plegen;
- b) de openbaarheid van dit voornemen door middel van uitwendige daden die een begin van uitvoering van het voorgenomen misdrijf vormen;
- c) de staking of mislukking onafhankelijk van de wil van de dader.

uitzondering.: overtredingen zijn in principe niet strafbaar in gepoogde vorm.

Bij een poging tot wanbedrijf geeft de wet de eventuele strafbaarheid en straf uitdrukkelijk aan. Een poging tot misdaad wordt gestraft met een straf die de graad heeft die onmiddellijk onder die van het voltooide misdrijf ligt. Door de invoering van de criminele straf van 30 tot 40 jaar opsluiting (Potpourri II) wordt een poging tot misdaad strafbaar met levenslang nu met twee trappen gedaald (De Meester, e.a., 2016).

5 Strafbare deelneming

Buiten de dader zijn er verschillende personen bij het misdrijf betrokken. Men kan ofwel aanzien worden als mededader of als medeplichtige.

Mededader	Medeplichtige
<ul style="list-style-type: none"> = dader = straf voor dader en mededader - rechtstreekse medewerking, noodzakelijke hulp en aanzetting tot het misdrijf	<ul style="list-style-type: none"> - minder zware bestraffing als mededader - bijkomstige hulp bv. onderdak verlenen aan diegenen die gezocht worden

⇒ niet van toepassing op overtredingen

6 De straf

6.1 Definitie

“Een leed dat door de wet wordt bepaald en door de rechterlijke macht opgelegd wordt als sanctie wegens een gepleegd misdrijf”¹

3 belangrijke kenmerken:

- 1) wettelijk karakter
  - 2) rechterlijk karakter
  - 3) persoonlijk en individueel karakter
- (Dreesen & Werbrouck, 2017)

6.2 De indeling van de straffen

6.2.1 Wettelijke indeling

Onderscheid moet gemaakt worden tussen criminele straffen, correctionele straffen en politiestraffen.

In criminele zaken zijn volgende straffen voorzien:

- opsluiting
- hechtenis
- ontzetting uit bepaalde politieke en burgerlijke rechten
- terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank
- geldboete
- bijzondere verbeurdverklaring

In correctionele zaken zijn de volgende straffen mogelijk:

- gevangenisstraf
- straf onder elektronisch toezicht
- werkstraf
- autonome probatiestraf
- ontzetting uit bepaalde politieke en burgerlijke rechten
- terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank
- geldboete
- bijzondere verbeurdverklaring

In politiezaken zijn de volgende straffen mogelijk:

- gevangenisstraf
- straf onder elektronisch toezicht
- werkstraf

---

¹ Cass. 14 januari 2004, *Arr.Cass.*, 2004, 20; Cass.16 maart 1970; *Arr.Cass.*, 1969-1970, 675.

- autonome probatiestraf
- geldboete
- bijzondere verbeurdverklaring

De strafwet vermeldt uitdrukkelijk dat de gevangenisstraf, straf onder elektronisch toezicht, werkstraf en autonome probatiestraf niet samen mogen toegepast worden (Dreesen & Werbrouck, 2017).

6.2.2 De hoofdstraffen

= kunnen apart worden opgelegd (vrijheidsstraffen en geldboete)

Doodstraf (sinds '96 geschrapt uit SWB), ook de term dwangarbeid die was voorzien voor straffen vanaf 10 jaar is geschrapt.

6.2.2.1 Criminele straffen

Een *misdad* wordt bestraft met opsluiting of hechtenis.

Het strafwetboek voorziet momenteel volgende gradaties van bestraffing:

- levenslange opsluiting
- opsluiting van 30 tot 40 jaar
- opsluiting van 15 tot 20 jaar
- opsluiting van 10 tot 15 jaar
- opsluiting van 5 tot 10 jaar

Hechtenis is gelijk aan de opsluiting maar voorbehouden aan politieke misdaden (Decock, e.a., 2020).

6.2.2.2 Correctionele straffen

Deze bedraagt in principe minstens 8 dagen en hoogstens 5 jaar.

Na correctionalisering, weliswaar uitzonderlijk, afhankelijk van de strafmaat voor de misdaad, tot 40 jaar gevangenisstraf;

Andere correctionele straffen zijn:

- Straf onder elektronisch toezicht;
- Autonome probatiestraf;
- Werkstraf;
- Geldboete vanaf 26 euro (Decock, e.a., 2020)

6.2.2.3 Politiestraffen

- Gevangenisstraf van 1 tot 7 dagen (behoudens uitzonderingen)
- Straf onder elektronisch toezicht

- Autonome probatiestraf
- Werkstraf
- Geldboete van 1 tot 25 euro (behoudens uitzonderingen)

6.2.2.4 De werkstraf

Het is een autonome straf in politiezaken en correctionele zaken.² De rechter voorziet in een gevangenisstraf of in geldboete in het geval de werkstraf niet wordt uitgevoerd.

Geen werkstraf bij:

- Moord en doodslag
- Feiten die strafbaar zijn met meer dan 20 jaar opsluiting als ze niet zouden gecorrectionaliseerd zijn (bv. gijzeling)
- verkrachting
- misdrijven die gepleegd zijn op of met behulp van minderjarigen

De rechter kan enkel werkstraf uitspreken als beklaagde aanwezig of vertegenwoordigd is op de zitting.

De rechter bepaalt de duur van de werkstraf (minstens 20 uren en hoogstens 300 uren) en kan aanwijzingen geven omtrent de concrete invulling ervan. De probatiecommissie kan die termijnen ambtshalve of op verzoek van de veroordeelde verlengen (Decock, e.a., 2020).

De veroordeelde verricht de werkstraf kosteloos tijdens zijn vrije tijd. Het mag niet gaan om een jobinhoud die door bezoldigde werknemers kan worden verricht.

De opvolging gebeurt door justitieassistenten verbonden aan de Justitiehuizen³.

De rechter en de procureur kunnen aan het justitiehuis opdracht geven om een beknopt voorlichtingsverslag op te stellen en/of een maatschappelijke enquête uit te voeren. De justitieassistent zal de concrete invulling bepalen en over de uitvoering rapporteren aan de probatiecommissie.

Gaat het fout, dan zal de justitieassistent de probatiecommissie hiervan op de hoogte stellen. Deze zal dan verslag uitbrengen aan het Openbaar Ministerie die de werkstraf dan deels kan omzetten in een gevangenisstraf of geldboete (Decock, e.a., 2020).

---

² Wet van 17 april 2002 tot invoering van de werkstraf in correctionele zaken en in politiezaken, B.S. 7 mei 2002.

³ Meer info over justitiehuizen op <https://www.vlaanderen.be/nl/gezin-welzijn-en-gezondheid/conflicten-geweld-en-misdrijven/juridische-hulp-van-de-justitiehuizen>

6.2.2.5 De straf onder elektronisch toezicht (ET)

De wet van 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht voerde deze maatregel als autonome straf door. De wet trad pas in werking op 1 mei 2016.

De wet staat de rechtbank toe om een veroordeelde voor een bepaalde termijn onder elektronisch toezicht te plaatsen in plaats van het opleggen van een gevangenisstraf, werkstraf of geldboete. De regering hoopt met deze maatregel de overbevolking in de gevangenis tegen te gaan (De Meester, e.a., 2016).

De straf onder ET kan opgelegd worden als het gaat om een feit dat gestraft zou worden met een gevangenisstraf van ten hoogste een jaar. In dat geval kan de rechter een straf onder ET van dezelfde duur opleggen als de gevangenisstraf. Deze zal dan toegepast worden als de straf onder ET niet wordt uitgevoerd. Een dag straf onder ET staat gelijk aan een dag gevangenisstraf.

Deze straf bestaat uit de verplichting om gedurende een bepaalde termijn, opgelegd door de rechter aanwezig te zijn op een welbepaald adres (met uitzondering van toegestane verplaatsingen of afwezigheden) en waarbij gebruik wordt gemaakt van elektronische middelen om dat te controleren. Er zijn uiteraard ook voorwaarden aan gekoppeld.

De straf onder ET mag niet worden uitgesproken voor volgende feiten:

- verkrachting
- bederf van jeugd en prostitutie; openbare zedenschennis als er minderjarigen betrokken zijn;
- moord, doodslag, vergiftiging.

De duur van de straf bedraagt minimum een maand en ten hoogste een jaar.

De rechter kan rekening houden met verzachtende omstandigheden maar de straf mag nooit minder dan een maand zijn (Dreesen & Werbrouck, 2017).

Analoog zoals bij de werkstraf kan ook een voorafgaandelijke opdracht worden gegeven tot het uitvoeren van een beknopt voorlichtingsrapport en/of maatschappelijke enquête. Deze moet binnen de maand na de aanvraag aan het dossier worden toegevoegd (Decock, e.a., 2020). De meerderjarige waarmee de beklaagde samenwoont wordt in het kader van deze enquête ook gehoord (Dreesen & Werbrouck, 2017).

De beklaagde wordt steeds eerst ingelicht over de draagwijdte van de straf, aanwijzingen over de concrete invulling en de voorwaarden waaraan hij onderworpen zal worden.

De straf kan maar uitgesproken worden als

- de beklaagde op de terechtzitting aanwezig of vertegenwoordigd is;
- hij zijn toestemming heeft gegeven in persoon of via zijn raadsman.

Er zijn algemene voorwaarden verbonden aan ET:

- de beklaagde mag geen strafbare feiten plegen;
- hij heeft een vast adres en elke wijziging wordt onmiddellijk aan het parket en de bevoegde dienst voor ET doorgegeven;
- de beklaagde geeft gevolg aan de oproepingen van de dienst en leeft de concrete invulling na.

Aanvullende geïndividualiseerde voorwaarden kunnen toegevoegd worden door de rechter, rekening houdend met de belangen van de slachtoffers.

Bv. verbod om op bepaalde plaatsen te komen of contact te hebben met slachtoffers

Als de voorwaarden niet worden nageleefd, meldt de bevoegde dienst voor ET dit onmiddellijk aan het Openbaar Ministerie. Dat kan beslissen om de voorziene gevangenisstraf uit te voeren rekening houdende met het gedeelte van de straf dat onder elektronisch toezicht reeds werd uitgevoerd (Dreesen & Werbrouck, 2017). De veroordeelde kan nog vragen gehoord te worden door het Vlaams Centrum voor Elektronisch Toezicht (VCET) (Decock, e.a., 2020).

Na 1/3de van de strafduur kan de veroordeelde vragen om de straf onder ET te schorsen.

Het parket wint eerst het advies in van het Vlaam Centrum voor Elektronisch Toezicht. Sinds de Potpourri II-wet wordt enkel de controle geschorst. De opgelegde voorwaarden blijven gelden tijdens de proeftijd.

De schorsing wordt toegekend als de veroordeelde geen nieuwe strafbare feiten heeft gepleegd, hij leeft met andere woorden het programma en de evt opgelegde bijzondere voorwaarden na. Bij niet-naleving kan de schorsing worden herroepen (Decock, e.a., 2020).

6.2.2.6 De autonome probatiestraf

Bij wet van 13 maart 2014 wordt probatie als autonome straf ingevoerd in correctionele zaken en in politiezaken.

Een autonome probatiestraf bestaat uit de verplichting bijzondere voorwaarden na te leven gedurende een bepaalde termijn bepaald door de rechter.

Als een feit door een politiestraf of een correctionele straf kan bestraft worden, kan de rechter de autonome probatiestraf als hoofdstraf opleggen.

De duur van de autonome probatiestraf bedraagt minstens 6 maanden en ten hoogste 2 jaar. Een autonome probatiestraf van 12 maanden of minder is een politiestraf; van een jaar of meer is een correctionele straf (Dreesen & Werbrouck, 2017).

Naar analogie met ET, mag de autonome probatiestraf niet worden uitgesproken voor de feiten:

- die strafbaar zouden zijn met een maximumstraf van meer dan 20 jaar als ze niet gecorrectionaliseerd werden;
- verkrachting

- bederf van jeugd en prostitutie; openbare zedenschennis als er minderjarigen betrokken zijn;
- moord, doodslag, vergiftiging.

De beklaagde wordt steeds eerst ingelicht over de draagwijdte van de straf en wordt gehoord. De rechter kan daarbij rekening houden met de belangen van de slachtoffers. De straf kan maar uitgesproken worden met instemming van de beklaagde, in persoon of via zijn raadsman (Dreesen & Werbrouck, 2017).

Wie tot een autonome probatiestraf veroordeeld is, krijgt begeleiding van een justitieassistent. Deze laatste zal de veroordeelde tevens controleren. Op de algemene tenuitvoerlegging van de autonome probatiestraf wordt toegezien door de probatiecommissie van de verblijfplaats van de veroordeelde. Aan die commissie gaat de justitieassistent rapporteren (Decock, e.a., 2016).

De concrete invulling van de autonome probatiestraf wordt bepaald door de probatiecommissie. Dit gebeurt op basis van het verslag van de justitieassistent die de veroordeelde heeft gehoord. In dit verslag zal de justitieassistent de concrete voorwaarden voorstellen waaraan de probant zich tijdens de proeftijd moet houden. Die concrete voorwaarden worden vastgelegd in een overeenkomst die de veroordeelde moet ondertekenen en waarvan de justitieassistent hem een kopie van overhandigt. De commissie ontvangt eveneens een kopie van de ondertekende overeenkomst.

Stel dat buiten de wil van de veroordeelde de voorwaarden van de autonome probatiestraf niet kunnen verwezenlijkt worden, dan kan de probatietermijn eenmaal verlengd worden met maximaal één jaar zodat de veroordeelde evt wel aan de voorwaarde kan voldoen (Decock, e.a., 2020).

De commissie kan de voorwaarden van de straf tevens ook geheel of gedeeltelijk opschorten, nader omschrijven of aanpassen aan de omstandigheden. Als ze van oordeel is dat de straf uitgevoerd is, kan zij beslissen dat de straf een einde neemt ondanks de termijn nog niet verstreken is.

Als de autonome probatiestraf niet of slechts gedeeltelijk wordt uitgevoerd, wordt de veroordeelde opgeroepen door de probatiecommissie. Na die zitting wordt er dan een verslag opgesteld met het oog op een vervangende straf. Dat verslag wordt dan overgemaakt aan het openbaar ministerie, dat zal beslissen om de vervangende gevangenisstraf of geldboete uit te voeren, rekening houdend met de reeds uitgevoerde probatiestraf (Dreesen & Werbrouck, 2017).

6.2.2.7 De geldboete

Het gaat hier om een inning van een geldsom ten voordele van de staat (als hoofdstraf of bijkomende straf). Ze is bijkomend wanneer ze wordt uitgesproken samen met een gevangenisstraf of een opsluiting.

Bij elke geldboete wordt door de rechter altijd een vervangende gevangenisstraf uitgesproken. Dit wil niet zeggen dat je naar de gevangenis gaat bij niet-betaling. De vervangende gevangenisstraf is geen keuze maar een dwangmiddel.

De geldboete wordt betaald aan de ontvanger van registratie en domeinen. Deze stuurt een uitnodiging tot betaling binnen een redelijke termijn nadat het vonnis definitief is geworden.

Wanneer de geldboete niet betaald wordt, kan een onderzoek gestart worden naar het betaalvermogen van de veroordeelde kan evt. beslag gelegd worden op het loon of de goederen. In praktijk worden betalingstermijnen gemakkelijk toegestaan. Wanneer elke betaling uitblijft, kan de procureur des Koning beslissen om de vervangende gevangenisstraf uit te voeren.

6.2.3 Bijkomende straffen

⇒ straffen die samen met een hoofdstraf kunnen worden opgelegd

6.2.3.1 Bijzondere verbeurdverklaring

Het gaat hier om goederen die het voorwerp uitmaken van een misdrijf en die gediend hebben of bestemd waren voor het plegen van het misdrijf. Deze bijzondere goederen worden definitief eigendom van de staat. De verbeurdverklaring kan ook worden toegepast op de vermogensvoordelen die uit het misdrijf zijn verkregen (Decock, e.a., 2020).

6.2.3.2 De ontzetting uit (bepaalde) burgerlijke en politieke rechten

Veroordeelden voor welbepaalde misdrijven worden verplicht of facultatief, afhankelijk van de zwaarte van de straf uit een aantal rechten ontzet.

bv. bekleden van openbare ambten, optreden als jurylid, getuige

De ontzetting geldt voor de toekomst en begint slechts te lopen na het uitvoeren van de hoofdstraf.

6.2.3.3 Afzetting

Dit is een bijkomende criminele straf met het verlies van alle titels, graden benoemingen,... voor de veroordeelde tot gevolg.

Het geldt enkel voor het verleden, na de afzetting kan de veroordeelde opnieuw zijn titels, ... beginnen verwerven (Decock, e.a., 2020).

6.2.3.4 Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank

Deze bijkomende straf wordt uitgesproken met het oog op de bescherming van de maatschappij tegen personen die bepaalde ernstige feiten plegen tegen de integriteit van personen.

Het doel van de terbeschikkingstelling is om personen die vrij zware misdrijven pleegden aan een bijkomende beveiligingsperiode te onderwerpen na uitvoering van hun effectieve straf.

De straf gaat pas in na het verstrijken van de effectieve gevangenisstraf of opsluiting. Ze is meestal facultatief en slechts uitzonderlijk verplichtend bijvoorbeeld bij zware recidive, terroristische misdrijven met de dood tot gevolg, ... en duurt minimum 5 jaar en maximum 15 jaar (Decock, e.a., 2020).

6.2.3.5 Publicatie van het vonnis of arrest

Dit kan het karakter hebben van een straf maar ook als schadevergoeding worden aanzien na bijvoorbeeld lasterlijke aantijgingen in de pers.

6.2.3.6 Het verval van het recht tot sturen

Tijdelijk of definitief en het slaat op alle of slechts op bepaalde categorieën van voertuigen.

6.2.3.7 Beroepsverbod

Het kan uitzonderlijk mogelijk zijn om de uitoefening van een bepaald beroep te verbieden, zoals het uitbaten van een café of fiscaal raadgever zijn.

Bij wijze van bijkomende straf kan ook een bepaald bedrijf worden gesloten.

Als we denken aan seksuele delinquenten kan hier de bijkomende straf eveneens een beroepsverbod vormen zoals het verbod te werken in het onderwijs (met minderjarigen).

6.2.4 Andere gevolgen van de straffoemeting

Hier gaat het om burgerlijke gevolgen (buiten de hoofdstraffen en de bijkomende straffen).

6.2.4.1 Schadevergoeding

Als een misdrijf ook schade veroorzaakt, kan de benadeelde zich burgerlijke partij stellen en een schadevergoeding vorderen bij de strafrechtbank.

6.2.4.2 Gerechtskosten

Hier gaat het om dagvaardingskosten, kosten voor het oproepen van getuigen, specifieke onderzoeksverrichtingen (expertises).

De kosten van de advocaat vormen geen gerechtskosten. Deze dienen de partijen zelf te betalen. Wel kan de veroordeelde gehouden zijn tot het betalen van een rechtsplegingsvergoeding aan de burgerlijke partij die zich door een advocaat liet bijstaan (Decock, e.a., 2020).

7 Bijzondere criteria van straftoemeting

De wet bepaalt voor ieder misdrijf een straf.

Rechter is gebonden aan de wettelijke bepalingen
(minimum en maximum straf)

Minima kunnen worden verlaagd
(verzachtende omstandigheden, verschoningsgronden)

Maxima kunnen worden verhoogd
(verzwarende omstandigheden, wettelijke herhaling)

7.1 Verzachtende omstandigheden

Verzachtende omstandigheden laten de rechter toe om een straf op te leggen beneden het wettelijk bepaald minimum. In de wet staat echter nergens wat verzachtende omstandigheden zijn, het is dus aan de rechter om te bepalen of er verzachtende omstandigheden aanwezig zijn, hij kan zich evt. wel laten leiden door rechtspraak of rechtsleer.

Het kan hier gaan om persoonlijke redenen, de omstandigheden waarin het misdrijf is gepleegd, het zeer goede verleden van de dader, ...

De graad van strafverzachting wordt bepaald in artikel 80 van het Strafwetboek (Decock, e.a., 2020).

7.2 Verschoningsgronden

7.2.1 Strafverminderende verschoningsgronden

Artikel 78 van het Strafwetboek zegt: "Geen misdaad of wanbedrijf is verschoonbaar, dan in de gevallen bij de wet bepaald".

Strafverminderende verschoonbaarheid is een eigenlijk een wettelijk voorziene verzachtende omstandigheid. De strafverzachting is verplicht. Zo zijn bijvoorbeeld 'doodslag, verwondingen en slagen verschoonbaar, indien zijn onmiddellijk uitgelokt worden door zware gewelddaden tegen personen' (art. 411 van het Strafwetboek).

Het gaat hier om persoonlijke omstandigheden, eigen aan de dader, die gelden voor bepaalde misdrijven of misdrijven van eenzelfde categorie. De wet omschrijft de strafverminderende verschoningsgronden. De rechter moet dus nagaan of de door de wet omschreven strafverminderende verschoningsgrond zich voordoet of niet. Indien positief, zal de strafrechter

verder de gevolgen zoals omschreven door de wetgeving moeten toepassen (Dreesen & Werbrouck, 2017).

De strafwetgeving voorziet twee strafverminderende verschoningsgronden: de uitlokking en de aangifte van een misdrijf aan de overheid.

7.2.2 Strafuitsluitende verschoningsgronden

Dit worden ook wel beslissende verschoningsgronden genoemd. Hier wordt het gepleegde misdrijf helemaal niet meer bestraft.

Een typisch voorbeeld in dat verband is de drugwetgeving waarbij een dader van een drugs misdrijf strafvermindering dan wel vrijstelling van straf kan bekomen als hij een onthulling doet over anderen die inbreuken op de drugswetgeving hebben gepleegd.

De onthulling zal pas een strafverminderende verschoningsgrond tot gevolg hebben als de dader (door verzwarende omstandigheden) schuldig is aan een misdaad of als de aangever pas onthult als de vervolging reeds begonnen is (Decock, e.a., 2020).

7.3 Verzwarende omstandigheden

Deze omstandigheden moet uitdrukkelijk in de wet voorzien zijn (mogen niet afhangen van de appreciatie van de rechter).

Voorbeelden van verzwarende omstandigheden:

- diefstal door middel van inbraak, inklimming of valse sleutels;
- diefstal door middel van geweld of bedreiging;
- de ernst van blijvende letsels bij slagen en verwondingen;
- de jonge(re) leeftijd van het slachtoffer
- ...

Vanaf 1 maart 2016 maakt 'de ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid van meer dan 4 maanden' een verzwarende omstandigheid uit.

7.4 Herhaling of recidive

Men spreekt over herhaling als er een nieuw misdrijf wordt gepleegd na een definitieve veroordeling door een Belgische rechtbank. Buitenlandse veroordelingen komen niet in aanmerking. De veroordeling moet definitief geworden zijn en kracht van gewijsde hebben verkregen. Tot slot moet de wetgeving voorzien dat bij de beoordeling van dit misdrijf de mogelijkheid of de verplichting bestaat om rekening te houden met de vroegere veroordeling als strafverzwarend element.

Herhaling is een persoonlijk aan de dader verbonden omstandigheid waarmee de rechter soms moet en soms gewoon rekening kan houden bij de bepaling van de strafmaat, met andere woorden 'het is facultatief'.

Er bestaat in dit verband een onderscheid tussen algemene herhaling en bijzondere herhaling. Bij algemene herhaling ook wel wettelijke herhaling genoemd, moeten het vroegere en het nieuwe misdrijf niet hetzelfde zijn.

Bij bijzondere herhaling zijn de betrokken misdrijven wel hetzelfde of toch van dezelfde aard. Bij deze herhaling zal de tijd waarbinnen het nieuwe misdrijf moet volgen op de vorige veroordeling meestal beperkt zijn (voorzien in de betrokken artikelen die de straf voor het misdrijf bepalen) (Dreesen & Werbrouck, 2017).

Voorbeeld: *'In geval van herhaling binnen 5 jaar na een veroordeling wegens overtreding van de drugswet kunnen de correctionele straffen worden verdubbeld en de criminele straffen verhoogd overeenkomstig de regels van toepassing op de algemene herhaling'* (Dreesen & Werbrouck, 2017. p.101).

8 Het strafrechtsbedelingssysteem

8.1 Het vooronderzoek

8.1.1 De politie

Bij vaststelling van een misdrijf of aangifte door een slachtoffer of een derde wordt het misdrijf door de politie geregistreerd door middel van een proces-verbaal (pv).

Elke persoon die door de politie wordt ondervraagd⁴, heeft ook recht op een kopie van het pv. Ofwel wordt dit onmiddellijk overhandigd ofwel wordt dit binnen de maand opgestuurd. De politie stuurt het pv dat is opgemaakt door naar het Openbaar Ministerie (OM).

Seponeren kan niet door politie (vereenvoudigd verbaliseren van kleine misdrijven wel)! Dat wil zeggen dat het pv niet wordt doorgestuurd naar het OM (Decock, e.a., 2020).

8.1.2 Openbaar Ministerie (parket)

Het OM bestaat uit een procureur des Konings + meerdere substituten. Zij zijn verantwoordelijk voor:

- het opsporen van misdrijven;
- het vervolgen van daders;
- het vorderen van de straf;
- de tenuitvoerlegging van de straf.

8.1.2.1 Seponeren

De procureur klasseert de zaak wegens te weinig gegevens/belangrijkheid.

Het sepot moet wel gemotiveerd worden. Het betekent wel niet de facto dat de dader vrijuit gaat. Binnen de verjaringstermijn kan het dossier nog altijd terug boven komen als de dader een nieuw misdrijf zou gepleegd hebben. De procureur kan het sepot ook laten afhangen van een aantal voorwaarden (Decock, e.a., 2020).

8.1.2.2 Minnelijke schikking

De strafvordering vervalt tegen betaling van een geldsom. Het staat de dader vrij om al dan niet op het voorstel in te gaan.

Minnelijke schikking blijft mogelijk voor zover er nog geen eindvonnis of eindarrest is geweest (Potpourri II).

---

⁴ Sinds de wet van 13 augustus 2011 (Salduz-wet) heeft elke verdachte recht op een bijstand van een advocaat vanaf het eerste politieverhoor.

Minnelijke schikkingen worden nu ook ingeschreven in het strafregister maar niet opgenomen op de uittreksels van het strafregister die aan bepaalde administratieve overheden kunnen worden meegedeeld.

Voor een minnelijke schikking moet het slachtoffer niet (meer) volledig zijn vergoed. Het volstaat dat de dader in een geschrift zijn burgerlijke aansprakelijkheid heeft erkend. De dader moet zijn bereidheid bevestigen het slachtoffer te willen vergoeden (Decock, e.a., 2020).

8.1.2.3 Bemiddeling in strafzaken

Hier gaat het om minder zware misdrijven waarbij bijvoorbeeld volgende mogelijkheden zijn voorzien:

- bemiddeling tussen dader en slachtoffer
- bemiddelen over schadevergoeding
- soms ook afzonderlijk onderhandeling met de dader door het OM over een dienstverlening, therapie of vorming

De opvolging gebeurt door justitieassistenten (belast met de voorbereiding en de begeleiding van de bemiddeling). De strafvordering verval, volgens de wet, "wanneer de dader voldaan heeft aan alle door hem aanvaarde voorwaarden". Er komt geen vermelding op zijn strafblad. Als de dader de maatregel(en) niet uitvoert, gaat het dossier terug naar de procureur des Konings. De procureur des Konings beslist of de dader wordt vervolgd (Vlaanderen.be, nd).

Dit wordt de laatste jaren ook wel toegepast voor de snelle verwijzing van verdachten met een drugproblematiek naar de drughulpverlening.

8.1.2.4 Herstelbemiddeling

Hieronder een aantal krachtlijnen

- bemiddeling tussen dader en slachtoffer
- zuivere bemiddeling zonder tussenkomst van het OM
- diensten in bijna elk gerechtelijk arrondissement
- het uiteindelijke akkoord wordt voor de strafrechter gebracht die daar eventueel rekening mee kan houden bij de bepaling van de strafmaat
- bemiddelaar is onderworpen aan het beroepsgeheim (Decock, e.a., 2020)

8.1.2.5 Dagvaarden

Het OM zal de feiten kwalificeren en dagvaarden voor de strafrechtbank.

Vrij eenvoudige dossiers kunnen in een versnelde procedure voor de rechtbank worden gebracht (snelrecht).

Eerst is er de oproeping bij proces-verbaal waarbij de betichte bij ondervraging al onmiddellijk wordt opgeroepen. De datum van de terechtzitting wordt dan op het proces-verbaal van verhoor aangebracht.

Er bestaat ook nog de procedure van "onmiddellijke verschijning" waarbij de procureur de onderzoeksrechter vraagt de betichte in voorarrest te nemen met het oog op zijn onmiddellijke verschijning. De datum wordt ook in het pv van verhoor opgenomen (Decock, e.a., 2020).

8.1.2.6 Een opsporingsonderzoek gelasten

De procureur kan verschillende politiediensten opdracht geven om bijkomende inlichtingen in te winnen.

'Volgens de Wet-Franchimont is het opsporingsonderzoek het geheel van handelingen dat ertoe strekt de misdrijven, de daders en de bewijzen ervan op te sporen en de gegevens te verzamelen die bruikbaar zijn voor de uitoefening van de strafvordering. Een opsporingshandeling mag geen enkele dwangmaatregel inhouden, noch schending van individuele rechten en vrijheden (behalve bij betrapting op heterdaad en arrestatie). Als het opsporingsonderzoek is afgewerkt kan de procureur één van de vorige beslissingen nemen' (Decock, e.a., 2020, p.507).

8.1.2.7 Een gerechtelijk onderzoek vorderen

↳ specifieke onderzoeksverrichtingen bij ingewikkelde zaken

    bv. huiszoekingen

De procureur vordert dan de onderzoeksrechter om een onderzoekshandeling te verrichten.

Een gerechtelijk onderzoek is wettelijk verplicht ingeval specifieke grondrechten van de verdachte kunnen worden geschonden.

Bv. het verlenen van een bevel tot aanhouding

8.1.3 De onderzoeksrechter

De onderzoeksrechter is een speciaal daartoe aangestelde rechter van de correctionele rechtbank die een gerechtelijk onderzoek leidt.

Hij is benoemd door de Koning voor een periode van 3 jaar, telkens met 5 jaar verlengbaar.

Indien er aanwijzingen zijn van een misdrijf kan de onderzoeksrechter op vraag van de procureur des Konings of van het slachtoffer via een burgerlijke partijstelling een gerechtelijk onderzoek opstarten. Een gerechtelijk onderzoek is het geheel van onderzoeksdaden met als doel de daders van misdrijven op te sporen, bewijzen te verzamelen en maatregelen te nemen om de zaak eventueel voor de rechtbank te brengen.

De onderzoeksrechter zoekt naar de waarheid waarbij hij zowel elementen in het voordeel als in het nadeel van de verdachte moet onderzoeken. Men spreekt daarbij van een onderzoek "à charge" en "à décharge". Hij doet daarvoor een beroep op de politie.

De onderzoeksrechter kan bijvoorbeeld getuigen en verdachten verhoren en deskundigen

aanstellen. Als het nodig is voor het onderzoek kan de onderzoeksrechter bovendien ook dwangmaatregelen bevelen zoals:

- huiszoeking en inbeslagname
- aanhouden en inverdenkingstellen van een verdachte
- ondervraging van de inverdenkingstelling
- opsporing van telecommunicatie
- onderzoek aan het lichaam
- afluisteren van telecommunicatie (telefoontap)
- DNA-onderzoek

Als de onderzoeksrechter oordeelt dat zijn onderzoek ten einde is gekomen, maakt hij het dossier over aan de procureur des Konings. Die beslist dan ofwel aan de raadkamer te vragen om de verdachte door te verwijzen naar de correctionele rechtbank - bij voldoende aanwijzingen van schuld - ofwel aan de raadkamer te vragen om de verdachte buitenvervolgung te stellen (FOD Justitie, 2017).

8.1.3.1 De onderzoeksgerechten

De raadkamer komt enkel tussenbeide in het gerechtelijk onderzoek. De raadkamer beslist op het einde van het gerechtelijk onderzoek of er voldoende aanwijzingen van schuld zijn tegen een verdachte in een strafonderzoek. Zijn er voldoende aanwijzingen, dan beslist de raadkamer dat de verdachte voor de correctionele rechtbank wordt gedaagd. Is dat niet het geval, dan stelt de raadkamer de verdachte buiten vervolging.

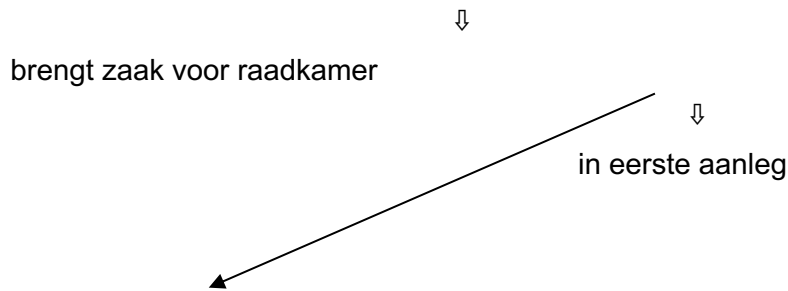
De raadkamer beslist ook maandelijks of een verdachte in voorlopige hechtenis moet blijven of kan vrijgelaten worden, al dan niet onder voorwaarden. Zij beslist verder over verzoeken tot internering en verzoeken tot invrijheidstelling in het kader van een uitleveringsprocedure.

Wie het niet eens is met de beslissing van de raadkamer kan in beroep gaan bij de kamer van inbeschuldigingstelling, een kamer van het hof van beroep. Voor de zwaarste misdrijven (bv. moord of verkrachting) beslist de kamer van inbeschuldigingstelling of de verdachte naar het assisenhof wordt verwezen of niet (FOD Justitie, 2017).

Schematisch

Afsluiting onderzoek

- ↳ onderzoeksrechter stuurt dossier naar procureur
- ↳ procureur maakt eindvordering en stuurt dossier terug naar onderzoeksrechter

- buitenvervolginstelling (bij onvoldoende bezwaren)
- verwijzing naar de rechtbank (bij voldoende bezwaren)
- beslissing tot internering

Kamer van Inbeschuldigingstelling

- ↳ beroepsinstantie tegen raadkamer
(cassatie blijft mogelijk)

8.1.4 Voorlopige hechtenis

8.1.4.1 De vrijheidsbeneming

Verdachten van een misdrijf kunnen voor de tijd die noodzakelijk is en maximum voor 48 u worden vastgehouden. De beslissing tot vrijheidsberoving kan alleen worden genomen door de procureur des Konings, tenzij de dader op heterdaad is betrapt.

Wil men een verdachte langer dan 48u vasthouden, dan heeft men een aanhoudingsbevel van de onderzoeksrechter nodig.

Deze aanhouding moet worden onderscheiden van de zgn. administratieve of bestuurlijke aanhouding (Decock, e.a., 2020).

8.1.4.2 Het bevel tot aanhouding

Het aanhoudingsbevel kan alleen worden uitgevaardigd wanneer het feit waarvan men verdacht wordt strafbaar is met een gevangenisstraf van minstens 1 jaar. De aanhouding is

daarenboven enkel mogelijk “ingeval van volstreckte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid”⁵.

Voor een misdrijf met een gevangenisstraf onder de 15 jaar moet men aantonen dat de verdachte mogelijk nieuwe misdrijven kan tellen, kan vluchten, bewijzen kan laten verdwijnen en met derden kan praten. Op dat moment wordt de verdachte overgebracht naar de gevangenis, waar hij in voorarrest zal blijven (voorlopige hechtenis). Het aanhoudingsbevel is geldig voor 5 dagen en dan dient de raadkamer te beslissen of het voorarrest blijft (De Jonghe, 2014).

Wanneer het voor het onderzoek noodzakelijk is, kan de onderzoeksrechter een verbod van vrij verkeer met andere personen opleggen (secreet). Dan mag de verdachte enkel nog praten met zijn advocaat.

8.1.4.3 Vrijheid onder voorwaarden

Voor een maximumtermijn van 3 maanden kan een verdachte in vrijheid worden gelaten mits een of meer voorwaarden. Zij kunnen steeds geheel of gedeeltelijk worden opgeheven, gewijzigd of verlengd in de loop van het onderzoek. De controle op de naleving van de voorwaarden verloopt in praktijk door de justitieassistenten. De voorwaarden moeten telkens binnen de oorspronkelijke termijn van 3 maanden vernieuwd worden. Ze kunnen worden verlengd voor een termijn van telkens 3 maanden.

De vrijheid onder voorwaarden vervalt wanneer tijdens de termijn van 3 maanden een eindvonnis wordt geveld (Decock, e.a, 2020).

Nieuw is ook de voorlopige invrijheidsstelling om medische redenen waarbij er een verzoek moet gericht worden aan de gevangenisdirecteur. Hij verzamelt de nodige adviezen en verzendt het dossier naar de strafuitvoeringsrechter en het Openbaar Ministerie. De strafuitvoeringsrechter neemt een beslissing binnen de 7 dagen. Herroeping en aanpassing van de voorwaarden is mogelijk (Dreesen & Werbrouck, 2017).

8.1.4.4 Voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht

De voorlopige hechtenis is sinds 2014 eveneens mogelijk onder de modaliteit van elektronisch toezicht. Deze beslissing kan zowel door de onderzoeksrechter als door de Raadkamer en de Kamer van Inbeschuldigingstelling genomen worden.

De inverdenkinggestelde moet voortdurend op het doorgegeven adres blijven met uitzondering van evt. toegestane verplaatsingen (politie, spoedgevallen, overmacht). Bij niet naleving van de instructies kan beslist worden de verdachte terug naar de gevangenis te brengen (Decock, e.a., 2020).

---

⁵ Art.16 van de Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

8.1.4.5 Schadevergoeding bij onrechtmatige voorlopige hechtenis

De benadeelde kan dit vorderen bij de burgerlijke rechtbank. Als de voorlopige hechtenis niet gedekt wordt door de latere straf, kan de benadeelde een schadevergoeding vorderen.

<https://www.rechtbanken-tribunaux.be/sites/default/files/beaucourt/voorlopigehechtenis2019.pdf>

8.1.5 De positie van het slachtoffer tijdens het vooronderzoek

Over het verloop van de het vooronderzoek wordt het slachtoffer niet geïnformeerd.

Het onderzoek blijft geheim, wil het slachtoffer toch op de hoogte gehouden worden dat moet hij de hoedanigheid verwerven van 'benadeelde persoon'.

Deze hoedanigheid verkrijgt hij door een verklaring af te leggen op het secretariaat van het OM. Naast feitelijke gegevens moet het slachtoffer de aard van de schade aangeven alsook het persoonlijk belang dat het daarbij heeft.

Als benadeelde persoon mag het slachtoffer ook alle nuttige documenten aan het strafdossier toevoegen.

Als het slachtoffer ziet dat het onderzoek weinig oplevert of dat het OM de zaak zonder gevolg klasseert, kan hij zich nog wenden tot de onderzoeksrechter en aldaar een klacht burgerlijke partijstelling indienen.

Burgerlijke partijstelling: slachtoffer richt zich tot onderzoeksrechter en formuleert een klacht om schadevergoeding te vorderen.

Het slachtoffer kan bij een gerechtelijk onderzoek nu ook inzage vragen in zijn dossier. Hij kan vragen bijkomende onderzoeksverrichtingen te doen.

De Raadkamer zal uiteindelijk beslissen over een eventuele buitenvervolginstelling of de zaal verwijzen naar een bevoegd strafgerecht (Decock, e.a., 2020).

https://www.rechtbanken-tribunaux.be/sites/default/files/college/justnew/penal/2022-02-14_straf_nl-scenario-2-pg-2.pdf

8.2 De straffoemeting

8.2.1 Opschorting, uitstel en probatie

Gewone opschorting	Probation-opschorting	Uitstel	Probation-uitstel
Strafbare feiten zijn bewezen maar geen veroordeling Bij geen nieuwe feiten: veroordeling ongedaan GEEN STRAF: KOMT NIET OP HET STRAFREGISTER maar wordt wel ter kennis gebracht van de gerechtelijke instanties ingeval van nieuwe vervolgingen gedurende de proeftijd.	Opschorting wordt gekoppeld aan bijzondere voorwaarden tijdens proeftermijn Bv. het volgen van een ontwenningsskuur	Voorwaardelijke veroordeling lopend over een bepaalde termijn (1 tot 5 jaar), uitgesproken straf wordt niet of slechts ten dele uitgevoerd. STRAF: KOMT WEL OP HET STRAF-REGISTER	Uitstel-maatregel wordt gekoppeld aan bijzondere voorwaarden bv. zich houden aan de richtlijnen van de probation-commissie, niet bezoeken van ...

8.2.2 Probation

Probation was voorheen geen autonome maatregel maar was automatisch gekoppeld aan uitstel of opschorting. Daardoor was probation alleen maar mogelijk als opschorting of uitstel wettelijk kon. Dat was niet altijd zo positief omdat juist bepaalde recidivisten soms meer dan anderen een probation-maatregel nodig hadden. Dit probleem is nu opgelost door de invoering van de autonome probationstraf die de voorwaarden van probation-uitstel heeft verruimd.

Bij het formuleren van de probationvoorwaarden kan de rechter zich baseren op de maatschappelijke enquête/beknopt voorlichtingsrapport (facultatief).

Rechter spreekt een probationmaatregel uit: gemeenschapsdienst

probationcommissie

justitieassistent (controle op naleving voorwaarden)

niet-naleving voorwaarden

kennisgeving aan OM

⇒ herroeping uitstel of opschorting of aanpassen van probatievoorwaarden

Probant en OM kunnen in beroep gaan tegen een beslissing van de probatiecommissie bij de rechtbank van eerste aanleg.

8.2.3 Internering

Dit is geen straf maar een beveiligingsmaatregel van onbepaalde duur die genomen wordt als de beschuldigde of de beklaagde lijdt aan een geestesstoornis en daardoor ontoerekeningsvatbaar voor wordt verklaard.

De internering kan zowel door een onderzoeksgerecht als een vonnisgerecht worden uitgesproken en de opvolging en verdere maatregelen gebeurt door de kamer voor de bescherming van de maatschappij (Decock, e.a., 2020).

8.2.4 De positie van het slachtoffer bij het proces ten gronde

Wie zich gemeld heeft als benadeelde partij of als burgerlijke partij bij de onderzoeksrechter, wordt verwittigd wanneer de zaak zal worden behandeld voor de strafrechtbank.

Op de zitting kan het slachtoffer zich daar dan (opnieuw) burgerlijke partij stellen en schadevergoeding vorderen. De strafrechter oordeelt niet alleen over de bestraffing van de dader maar ook over de vordering van de burgerlijke partij.

De rechter moet hoedanook ambtshalve de burgerlijke belangen aanhouden, ook al is er geen burgerlijke partij.

Zo wordt het mogelijk dat het slachtoffer zich later nog burgerlijke partij kan stellen.

Op federaal niveau bestaat er een fonds voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden.

Jeugdrecht

9 Jeugdrecht: summier beeld van de huidige wettelijke situatie

De belangrijkste rechtsbronnen inzake jeugdrecht zijn:

1. Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989
2. De wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade (wetten van 15 mei en 13 juni 2006)
3. Het decreet betreffende de integrale jeugdhulp van 12 juli 2013
4. Het decreet inzake bijzondere jeugdbijstand van 7 maart 2008
5. Het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp van 7 mei 2004
6. Decreet betreffende jeugddelinquentierecht van 26 april 2019

10 De jeugdhulpverlening in Vlaanderen

10.1 Inleiding

Het decreet van 12 juli 2013 heeft de integrale jeugdhulpverlening in Vlaanderen definitief gereguleerd. Voor de invoering van de integrale jeugdhulp was de hulpverlening zeer verspreid georganiseerd en aangeboden over meerdere sectoren. Dit was zeer moeilijk voor cliënten om hun weg te vinden. Er is niet alleen bijzondere jeugdbijstand, maar ook algemeen welzijnswerk, geestelijke gezondheidszorg, gehandicaptenzorg, centra leerlingenbegeleiding en de gezinszorg. De toegang tot de hulpverlening was voor elk van deze sectoren op een andere wijze georganiseerd.

Het concept integrale jeugdhulpverlening is ontstaan vanuit het zoeken naar een meer efficiënte en effectieve hulpverlening die vraaggericht kan ingaan op elke concrete probleemsituatie van elke concrete hulpvrager dus niet langer vanuit de sectoren aanbodgestuurd.

De jeugdhulp wordt voortaan, over de vermelde sectoren heen, aangeboden op basis van modules. Zo bestaan er rechtstreeks toegankelijke en niet rechtstreeks toegankelijke modules. Om niet rechtstreeks toegankelijke hulpverlening te bekomen moet men een toegangspoort passeren, die voortaan intersectoraal is georganiseerd.

Met het decreet verdween ook het Comité Bijzondere Jeugdzorg. Het omgaan met verontrustende situaties is toevertrouwd aan het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg (OCJ), dat verontrustende situaties zal onderzoeken en zo nodig zal doorverwijzen naar het Openbaar Ministerie. Dit mandaat is echter niet alleen toegekend aan het OCJ maar ook het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling is een gemandateerde voorziening.

Is de buitengerechtelijke hulpverlening onvoldoende dan kan de jeugdrechter worden gevat en kunnen dan gerechtelijke maatregelen worden opgelegd (Decock, e.a., 2016).

Achtereenvolgens gaan we in de cursus de organisatie van de vrijwillige jeugdhulp, het omgaan met verontrustende situaties en de organisatie van de gerechtelijke jeugdhulp belichten.

10.2 Vrijwillige jeugdhulp

10.2.1 Principes

Het aanbod van de integrale jeugdhulp is hulp en zorg op maat waarbij gekozen wordt voor de minst ingrijpende vorm van jeugdhulp.

De principes zijn gebaseerd op 6 krachtlijnen.

Vermaatschappelijking van de jeugdhulp:

De jeugdhulp heeft de opdracht om maximale aandacht te schenken voor de eigen krachten in het netwerk, de familie en de maatschappij.

Zo kan er gebruik gemaakt worden van aangepaste methodieken en de hulpverlening die een aanmelding doet moet verslag doen van krachtgericht werken bij de stap naar de toegangspoort of de gemandateerde voorzieningen (Studiedag Vernieuwde jeugdhulp, 2013). Door het stimuleren van emancipatie en participatie aan de hand van aangepaste methodieken kan een evt instroom in de hulpverlening mogelijk nog worden vermeden (Decock, e.a., 2016).

Tijdige toegang tot jeugdhulp:

De nadruk ligt hier op vraaggericht en sectoroverschrijdend werken (Departement Welzijn, Volksgezondheid & Gezin, 2012).

Hulpcontinuïteit waarborgen:

Cliënten naadloze hulp waarborgen via de toegangspoort, modulering, flexibilisering, contactpersoonaanmelder, vertrouwenspersoon die niet gebonden is aan het beroepsgeheim (Departement Welzijn, Volksgezondheid & Gezin, 2012).

Op gepaste wijze omgaan met verontrusting:

Alle hulpverleners moeten verontrustende situatie (VOS) kunnen ontdekken en doorsturen naar de gemandateerde voorziening. De verontrusting bekijken als gedeelde verantwoordelijkheid waarbij de maatschappelijke noodzaak centraal staat bij het doorverwijzen naar een gemandateerde voorziening (Studiedag Vernieuwde jeugdhulp, 2013).

Voorzien in een aanbod crisisjeugdhulp:

Crisishulp beoogt vanuit een acute nood de kansen op verandering ten volle te benutten, met andere woorden inspelen op de noodzaak (Departement Welzijn, Volksgezondheid & Gezin, 2012).

Maximale participatie van de minderjarige en zijn gezin:

Dit is een fundamenteel recht van de hulpvrager.

Hiermee doelt men op participatie in de casus, in de voorziening en in het beleid (Studiedag Vernieuwde jeugdhulp, 2013).

10.2.2 Rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp

Rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp is jeugdhulpverlening die **voor iedereen toegankelijk** ("brede instap") is. Het zijn diensten waar een cliënt zélf naar toe kan stappen om informatie, hulp, ondersteuning ... te vragen.

Zo kan hij steeds terecht bij:

De inloopteams en preventieteams van Kind en Gezin;

Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB);

Centra voor Algemeen Welzijnswerk (CAW) en Jongeren Adviescentra (JAC).

Er bestaan ook diensten die voor iedereen toegankelijk, maar gespecialiseerd zijn.

Het zijn:

- Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG);
- Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG);
- Rechtstreeks toegankelijke hulp en Diensten Ondersteuningsplan (DOP) van het VAPH (Agentschap Jongerenwelzijn, z.d.).

Bij de verschillende diensten wordt er dan gewerkt met typemodules in functie van de vraag: bijvoorbeeld typemodule Kind en Gezin zijn onthaal voor gezinnen met jonge kinderen, gezinsbegeleiding, ...

10.2.3 Niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp

Niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp is hulpverlening die enkel ingezet kan worden met het akkoord en de tussenkomst van de intersectorale toegangspoort. De hulpverlening die zich hier situeert is erg gespecialiseerd en vaak erg intensief (Agentschap jongerenwelzijn, z.d.). De hulpvrager, de minderjarige of zijn ouders kunnen er op eigen initiatief geen beroep op doen. De hulp kan alleen maar toegewezen worden na een beslissing van de intersectorale toegangspoort.

De aanmelding gebeurt door een hulpverlener uit de brede instap (zie hierboven uiteengezet) of evt de huisarts, de sociale dienst van een ziekenhuis, het ziekenfonds, het OCMW of een straathoekwerker (Decock, e.a., 2016).

De toegangspoort bestaat uit twee teams:

- het team Indicatiestelling: hier wordt vastgesteld welke jeugdhulpverlening maximaal wenselijk is, wat de urgentie is onafhankelijk van het beschikbare jeugdhulpaanbod. Het indicatiestellingsverslag zal de voorgestelde jeugdhulpverlening beschrijven in de vorm van typemodules.
- het team Jeugdhulpregie: dit team zal het indicatiestellingsverslag omzetten in één of meer concrete modules niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening en vastleggen in een jeugdhulpverleningsbeslissing

Beide teams functioneren onafhankelijk van elkaar en onafhankelijk van de jeugdhulpaanbieders (Decock, e.a., 2020).

Uitzonderlijk kan een hulpvrager (minderjarige, ouders) zelf een verzoek tot toekenning van jeugdhulpverlening indienen bij de toegangspoort als

- de vraag naar jeugdhulpverlening niet is beantwoord om een andere reden dan de volledige bezetting van de capaciteit;
- de hulpvrager kan aantonen dat er een poging tot bemiddeling heeft plaatsgevonden;
- er geen procedure loopt bij het OCJ of het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (Decock, e.a., 2020).

De jeugdhulpverlener die de jeugdhulpverlening heeft geweigerd moet deze weigering in een attest motiveren en de hulpvrager informatie geven over de mogelijkheden van rechtstreekse toegang tot de toegangspoort.

Vaak gaat het bij niet rechtstreeks toegankelijke hulp over voorzieningen binnen de sector van de bijzondere jeugdbijstand (Jongerenwelzijn) en multifunctionele centra van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH). Minderjarigen kunnen er ook terecht voor de aanvraag van een persoonlijk-assistentiebudget en van hulpmiddelen.

Ook de langdurige opvang binnen de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG) is niet-rechtstreeks toegankelijk, hier gaat het dan bijvoorbeeld over verblijf van kinderen voor lange duur. Dat geldt eveneens voor het aanbod van de Centra voor Integrale Gezinszorg (CIG). Enkel 18- tot 25-jarigen die zwanger zijn, kunnen hier rechtstreeks een beroep op doen. Verder is er nog jeugdhulp die niet gevat wordt door de integrale jeugdhulp. In dat geval gaat het vooral over jeugdpsychiatrie, drugshulpverlening enz. (Agentschap jongerenwelzijn, z.d.).

10.2.4 Crisishulpverlening

Er wordt een permanent aanbod crisishulpverlening georganiseerd in elke regio. Daarvoor is er een centraal permanent crisismeldpunt dat 7 dagen op 7, 24 uur op 24 bereikbaar is.

De medewerkers van het meldpunt zullen met de aanmelder steeds nagaan of er geen gepaste hulp mogelijk is in de eigen omgeving van de jongere. Als dat niet lukt dan er 3 mogelijkheden om de crisis aan te pakken. Het subsidiariteitsbeginsel staat hier wel centraal dat wil zeggen met voorrang aan de minst ingrijpende aanpak:

- crisisinterventie: de hulpverlener gaat ter plaatse en intervenueert stressverlagend;
- crisisbegeleiding: begeleiding aan huis of in een voorziening, voor maximaal één maand;
- crisisopvang: verblijf in een voorziening

In principe kunnen alleen hulpverleners en jeugdmagistraten beroep doen op de crisisjeugdhulp. Uitzonderlijk kan er ook rechtstreeks een beroep worden gedaan op de crisisjeugdhulp door de minderjarige of zijn ouders als er geen mogelijkheid meer is om een hulpverlener te vinden (Decock, e.a., 2018).

10.2.5 Cliëntoverleg en bemiddeling

10.2.5.1 Cliëntoverleg

‘Als meerdere hulpverleners uit verschillende voorzieningen werken met eenzelfde cliënt, is afstemming noodzakelijk. Vaak nemen hulpverleners hiervoor zelf initiatief en volstaat dat ook. Maar bij complexe dossiers is dat niet altijd evident.

Dan kan een beroep gedaan worden op cliëntoverleg, onder leiding van een externe, onafhankelijke voorzitter. Dan komen cliënten, hulpverleners en andere betrokkenen samen om de ondersteuning en hulpverlening aan een gezin op elkaar af te stemmen. Cliëntoverleg kan ingezet worden in functie van de coördinatie en continuïteit van de hulp en ook bij stopzetting van de jeugdhulp. De aanvraag van cliëntoverleg moet gebeuren met het akkoord of op vraag van de cliënt.

Een aanvraag kan gebeuren door:

- **Cliënten.** Ook een vertrouwenspersoon van de minderjarige kan een cliëntoverleg aanvragen.
- **Hulpverleners** die betrokken zijn bij het cliëntstelsel, ook buiten het toepassingsgebied van de integrale jeugdhulp. Hulpverleners van een sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulp

(hulpverlening door de jeugdrechter opgelegd), een Vertrouwenscentrum Kindermishandeling, een Ondersteuningscentrum Jeugdzorg en alle multidisciplinaire teams kunnen eveneens cliëntoverleg aanvragen.

- **Jeugdhulpregisseurs (van het team jeugdhulpregie)**, in alle fases van de jeugdhulpregie' (Agentschap Jongerenwelzijn, z.d.).

10.2.5.2 Bemiddeling

'Is er een conflict en geraken cliënt en hulpverlener er samen niet uit? Dan kan de cliënt gratis beroep doen op bemiddeling als beiden daarmee akkoord gaan. Zo'n bemiddeling bestaat uit één of meerdere gesprekken onder leiding van een bemiddelaar. Dat is een neutraal persoon die luistert naar beide partijen. De cliënt kan tijdens een bemiddeling zijn verhaal doen en uitleggen waarom hij vindt dat de hulpverlener hem moet helpen bij de aanmelding. Samen, in overleg, wordt gezocht naar een oplossing.

- Een aanmelding voor bemiddeling in de jeugdhulp kan gebeuren door elke betrokken partij, naar aanleiding van een conflict dat invloed heeft op de continuïteit van de jeugdhulp. Dit kan zowel in een context van lopende hulpverlening als in een context waarin hulpverlening nog niet werd opgestart (Agentschap Jongerenwelzijn, z.d.).

10.2.6 Vertrouwenspersoon

Op basis van het decreet rechtspositie van de minderjarige (2004) kan de minderjarige zich laten bijstaan door een vertrouwenspersoon die fungeert als vast aanspreekpunt voor de minderjarige door het hele traject van de jeugdhulpverlening.

Hij heeft het mandaat om op elk ogenblik jeugdhulpverleners aan te spreken, de belangen van zijn minderjarige te behartigen evt bemiddeling en cliëntoverleg op te starten. De vertrouwenspersoon wordt voortdurend op de hoogte gehouden (Decock, e.a., 2020).

De ouders en de opvoedingsverantwoordelijken kunnen zich ook laten bijstaan door een vertrouwenspersoon maar dit moet een andere persoon zijn dan deze van de minderjarige om belangenconflicten te vermijden.

10.3 Verontrustende situaties

Het nieuwe decreet integrale jeugdhulp vervangt de term problematische opvoedingssituatie door verontrustende situaties (VOS). Verontrusting is echter niet altijd het gevolg van een opvoedingssituatie maar moet bekeken worden binnen de bredere leefsituatie van de minderjarige (Decock, e.a, 2020).

Er is sprake van verontrusting wanneer:

- de ontwikkelingskansen van een minderjarige bedreigd worden en/of;
- de (psychische, fysieke of seksuele) integriteit van een minderjarige of van één of meer gezinsleden worden aangetast of;
- de affectieve, morele, intellectuele of sociale ontplooiingskansen in het gedrang komen waardoor het aanbieden van jeugdhulpverlening maatschappelijk noodzakelijk kan zijn.

Van elke jeugdhulpaanbieder wordt verwacht dat hij kan omgaan met verontrustende situaties.

Het decreet erkent gemandateerde voorzieningen, namelijk het 'Ondersteuningscentrum Jeugdzorg' (OCJ) (neemt taak van Comité Bijzondere Jeugdzorg over) en het 'Vertrouwenscentrum Kindermishandeling' (VK) (omwille van specifieke deskundigheid met betrekking tot kindermishandeling).

Het is aan de hulpverlener een inschatting te maken van een mogelijke verontrusting. Als deze van oordeel is dat hulpverlening maatschappelijk noodzakelijk is, moet deze proberen om hulpverlening aanvaardbaar te maken, ook al is er niet onmiddellijk een hulpvraag.

Is er duidelijk sprake van verontrusting en er is geen medewerking mogelijk, dan kan men terecht bij een gemandateerde voorziening, het OCJ of het VK.

Zowel de hulpverlener als het Openbaar Ministerie (OM), als de minderjarige, opvoedingsverantwoordelijken en vertrouwenspersonen kunnen terecht bij de gemandateerde voorzieningen. De voorziening zal de verontrustende situatie onderzoeken en opvolgen.

Indien nodig zal het OCJ of hetVK de minderjarige doorverwijzen naar het OM. Dit is het geval wanneer de hulpverlening maatschappelijk noodzakelijk is maar deze door de betrokkenen niet vrijwillig wordt aanvaard of als er een weigering is om mee te werken aan het onderzoek naar de maatschappelijke noodzaak.

Deze doorverwijzing is pas mogelijk nadat er voorafgaandelijk een tegensprekelijk debat is georganiseerd met alle betrokken personen, de minderjarige, zijn ouders, eventueel opvoedingsverantwoordelijken en de betrokken personen uit zijn leefomgeving.

Het decreet geeft ook niet aan wanneer voor welke gemandateerde voorziening wordt gekozen maar er ze kunnen in een zelfde zaak niet allebei tegelijkertijd actief zijn (Decock, e.a., 2016).

10.3.1.1 Ondersteuningscentrum Jeugdzorg

'Het OCJ onderzoekt of het in verontrustende situaties noodzakelijk is om van overheidswege hulp op te starten of verder te zetten (mandaat maatschappelijke noodzaak). Het OCJ kan ook dossiers overmaken aan het parket wanneer de vrijwillige hulp vastloopt.

Jeugdhulpaanbieders kunnen ook terecht bij het OCJ met een **consultvraag**. Deze consultfunctie is erop gericht om te informeren over de werking van het OCJ, om de verontrusting helder te krijgen en om na te gaan welke stappen er nog gezet kunnen worden alvorens een aanmelding te doen.

Het OCJ bespreekt de situatie met de hulpaanbieder en geeft advies over mogelijke verdere stappen. Het consult bevat geen formeel oordeel over maatschappelijke noodzaak maar kan wel adviseren om aan te melden bij een gemandateerde voorziening. De verantwoordelijkheid voor de opvolging van de cliënt en het al dan niet nemen van volgende stappen blijft steeds bij de betrokken hulpverlener die consult vraagt.

Consultvragen kunnen anoniem gesteld worden en leiden enkel tot een aanmelding indien de consultvrager dit zélf beslist. De consultvrager is dus in alle gevallen 'eigenaar' van het gekregen advies' (Agentschap Jongerenwelzijn, z.d.).

10.3.1.2 Vertrouwenscentrum Kindermishandeling

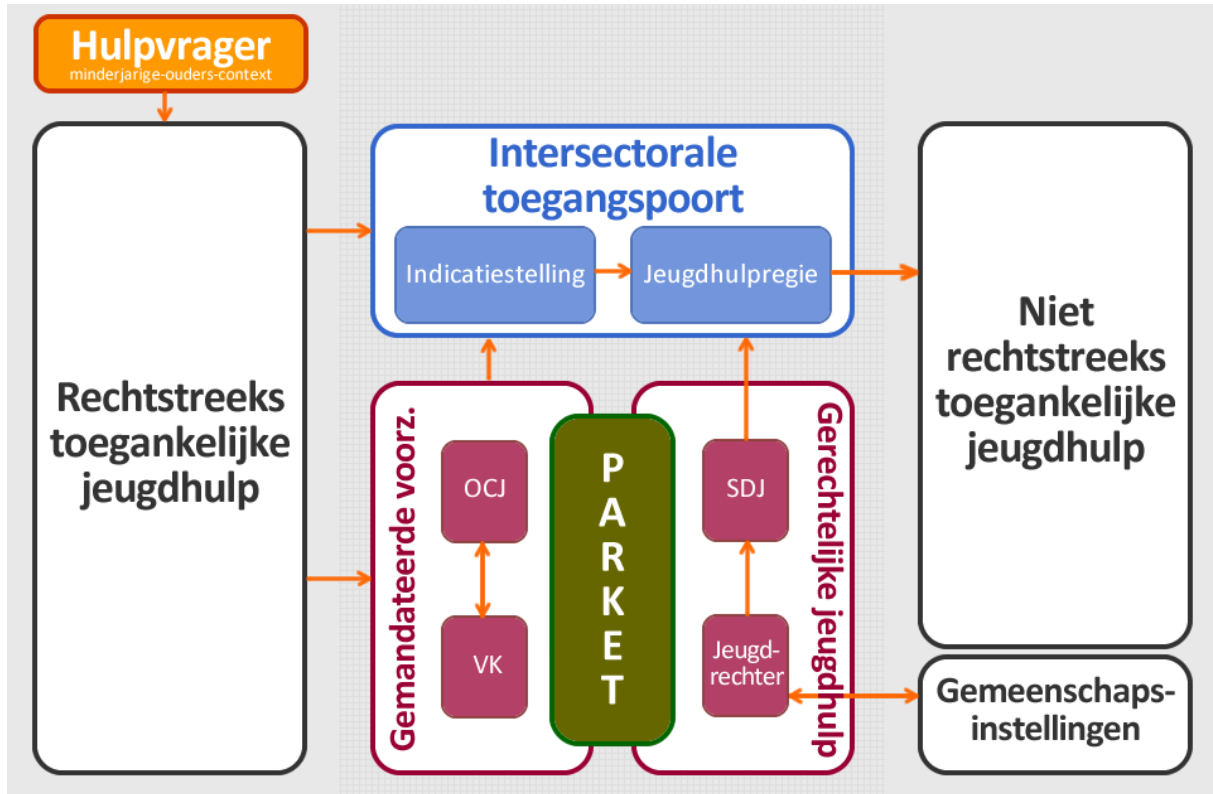
In elke Vlaamse provincie en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is een Vertrouwenscentrum Kindermishandeling⁶ (VK) werkzaam. Dat is aanspreekpunt voor alle mogelijke situaties van geweld op kinderen. De meldingen kunnen komen van hulpverleners of van burgers die al dan niet verwezen zijn door het meldpunt 1712.

Naast zijn reguliere werking heeft het VK een bijkomende opdracht als **gemandateerde voorziening**. Wanneer hulpverleners stuiten op een gebrek aan medewerking van het gezin en wanneer daardoor de veiligheid van het betrokken kind (of kinderen) in het gedrang komt, kan een beroep gedaan worden op de procedure 'maatschappelijke noodzaak'. Het VK treedt dan op als gemandateerde voorziening binnen de integrale jeugdzorg. Dat geeft het VK een opdracht in de inschatting van maatschappelijke noodzaak bij verontrusting.

---

⁶ www.kindermishandeling.be

Schematisch

(Agentschap Jongerwelzijn, z.d.)

10.4 Gerechtelijke jeugdhulpverlening

Wanneer de sociale bescherming gefaald heeft en wanneer de maatschappelijke orde in het gedrang is gebracht, zal noodgedwongen een beroep moeten gedaan worden op de gerechtelijke bescherming.

10.4.1 De vorderingsmogelijkheden van het Openbaar Ministerie

Er worden drie vorderingsmogelijkheden voorzien.

'Het OM kan bij de jeugdrechter *gerechtelijke maatregelen vorderen in verontrustende situaties* als

- het verlenen van vrijwillige hulpverlening niet mogelijk is;
- alles in het werk is gesteld om vrijwillige jeugdhulpverlening te realiseren in die zin dat het OCJ of het VK is ingeschakeld en dat centrum de minderjarige heeft doorverwezen' (Decock, e.a., 2020, p.594).

Uitzonderlijk kan het OM gerechtelijke maatregelen vorderen *bij hoogdringendheid* wanneer cumulatief volgende voorwaarden zijn vervuld:

- 'een gerechtelijke maatregel dringend noodzakelijk is;
- er voldoende aanwijzingen zijn dat de minderjarige onmiddellijk beschermd moet worden tegen een vorm van lichamelijk of geestelijk geweld, letsel of misbruik, lichamelijke of geestelijke verwaarlozing of nalatige behandeling, mishandeling of exploitatie, met inbegrip van seksueel misbruik (art.19 IVRK)'
- het verlenen van vrijwillige jeugdhulpverlening niet meteen mogelijk is' (Decock, e.a., 2020, p.594).

De jeugdrechter kan kennisnemen van *verontrustende situaties op vordering van het Openbaar Ministerie* zowel tijdens de voorbereidende rechtspleging als tijdens de rechtspleging ten gronde. Zo is het mogelijk dat de minderjarige een dossier heeft m.b.t. het door hem gepleegde jeugddelict, als m.b.t. de verontrustende situatie waarin hij zich bevindt.

Zo kan het jeugddelict op een relatief korte termijn worden afgehandeld met een proportionele sanctie, terwijl het dossier van de VOS verder zal lopen zolang de jeugdrechter een gedwongen hulpverlening nodig vindt (Decock, e.a., 2020).

10.4.2 De gerechtelijke maatregelen

Onderstaande maatregelen kunnen ook genomen worden als voorlopige maatregelen. Ingeval van hoogdringendheid kan de jeugdrechter alle gerechtelijke maatregelen nemen met uitzondering van de pedagogische richtlijn en de ondertoezichtstelling. De plaatsing in een geschikte gesloten inrichting is ook niet meer mogelijk.

10.4.2.1 Pedagogische richtlijn

Deze minst ingrijpende maatregel is een richtlijn die bestemd is voor ouders of opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige. Het doel is hen te wijzen op hun pedagogische verantwoordelijkheid. Het is wel een maatregel die bij vonnis genomen wordt, ingeval de jeugdrechter oordeelt dat een officiële interventie verantwoord is (Decock, e.a., 2020).

10.4.2.2 Ondertoezichtstelling

Dat is een maatregel waarbij de minderjarige onder toezicht van de sociale dienst voor de gerechtelijke hulpverlening wordt geplaatst, een soort begeleidende controle op het gedrag en de levenswijze van de minderjarige. Koppeling van aanvullende maatregelen is mogelijk (Decock, e.a., 2020).

10.4.2.3 Opvoedend project

Dit project moet gericht zijn op de versterking van de eigen zorg of op de versterking van de zorg in het eigen milieu, gericht op een specifieke doelgroep of op een bijzondere probleemsituatie.

Voorbeelden: trainen van sociale vaardigheden (Decock, e.a., 2020).

10.4.2.4 Functie begeleiding

Deze functie betekent psychosociale hulpverlening, gericht op meerdere levensdomeinen en op meerdere actoren. 'De minderjarige wordt niet beschouwd als een geïsoleerd wezen, het gehele gezin, de gehele context, wordt als psychosociaal systeem in de begeleiding betrokken' (Decock, e.a., 2020, p.597). Er kunnen eveneens verplichtingen worden opgelegd aan de ouders en de opvoedingsverantwoordelijken.

10.4.2.5 Functie dagopvang

'Het gaat hier om dagbegeleiding van de minderjarige in een voorziening, individueel of in groep, buiten de schooluren en tijdens de vakantieperiodes, maar zonder overnachting. De dagbegeleiding kan gericht zijn op groepswerking, studie- en schoolbegeleiding, aanleren van vaardigheden, zoeken naar een zinvolle vrijetijdsbesteding' (Decock, e.a., 2020, p. 598).

Aan deze functie is ook een begeleiding van context gebonden zodat het zelfstandig functioneren van het gezin mee kan worden hersteld. In praktijk spreken we nog altijd van een dagcentrum.

10.4.2.6 Functie diagnostiek

Hier gaat men vanuit specifieke deskundigheid een objectief beeld vormen van de hulpvraag, de problematiek en de daarmee samenhangende factoren alsook de oplossingen. Zo kan dan een gemotiveerd oordeel worden gevormd over de nodige hulp.

Deze diagnostiek wordt uitgevoerd door de onthaal-, oriëntatie- en observatiecentra, zowel in residentieel als in mobiel verband.

10.4.2.7 Functie behandeling

Als de minderjarige nood heeft aan specialistische of therapeutische hulp, kan de jeugdrechtbank of de jeugdrechter deze functie opleggen.

Het doel is het functioneren van de cliënt in positieve zin veranderen of herstellen om minstens de verdere achteruitgang te voorkomen of te vertragen (Decock, e.a., 2020).

10.4.2.8 Functie training

Het gaat hier om een pakket van specifieke vaardigheden zoals sociale vaardigheidstraining, pedagogische vaardigheden, training van taal-, spraak-, en motorische vaardigheden, specifieke cognitieve of schoolse vaardigheden, algemene beroeps- en huishoudelijke vaardigheden (Decock, e.a., 2020).

10.4.2.9 Functie verblijf

Hier gaat het om elke vorm van uithuisplaatsing, waarbij voorzien wordt in een aangepaste woon- en leefomgeving of leefruimte. Het heeft zowel betrekking op de plaatsing in een residentiële voorziening, als het toevertrouwen aan een kandidaat-pleegzorger of pleegzorger.

Wat de pleegzorg betreft, kan de jeugdrechter de minderjarige aan hen toevertrouwen.

Naast crisispleegzorg en ondersteunende pleegzorg is er voortaan sprake van

- perspectief zoekende pleegzorg die werkt naar een terugkeer in het natuurlijke milieu;
- perspectief biedende pleegzorg die perspectief biedt bij de pleegzorger zelf.

Het gaat meestal om een pleeggezin.

Plaatsing bij pleegzorg krijgt voorrang op plaatsing in een inrichting.

De jeugdrechter dient zijn beslissing te motiveren als hij kiest voor een inrichting.

10.4.2.10 Functie beveiligend verblijf

Dit verblijf is voorzien voor een specifieke groep minderjarigen die tijdelijk uit hun omgeving moeten gehaald. Deze maatregel wordt tijdelijk ingezet in hun eigen belang omwille van ernstig wegloupedrag of verblijf in een uiterst negatieve of gevaarlijke context. Het doel is de context terug begeleidbaar te krijgen zodat (her)aansluiting bij de reguliere hulpverlening en re-integratie in de maatschappij mogelijk is. Hier wordt er dan verder ondersteuning geboden en individueel gewerkt met de minderjarigen (Decock, e.a., 2020).

10.4.2.11 Geschikte open inrichting

Uitzonderlijk kan een minderjarige worden toevertrouwd aan een inrichting die niet behoort tot het toepassingsgebied van integrale jeugdhulpverlening zoals bijvoorbeeld ziekenhuizen, schoolinternaten, ... (Decock, e.a., 2020).

10.4.2.12 Psychiatrische inrichting

Deze maatregel kan slechts worden genomen als de psychiatrische toestand van de minderjarige dit vereist na een voorafgaande psychiatrische expertise.

De jeugdrechter neemt deze maatregel op grond van de verontrustende situatie waarin de minderjarige zich bevindt. De jeugdrechtbank kan eveneens beslissen tot gedwongen opname als er bij de minderjarige een geestesziekte wordt vastgesteld (Wet op de bescherming van de persoon van de geesteszieke).

10.4.2.13 Gemeenschapsinstelling en de gesloten inrichting

In uitvoering van het Jeugddelinquentiedecreet van 15 februari 2019 worden de gemeenschapsinstellingen uitsluitend voorbehouden voor minderjarigen die een jeugddelict hebben gepleegd of daarvan worden verdacht. Minderjarigen die in een VOS verkeren, worden alleen toevertrouwd aan private voorzieningen tenzij een kort time-out in de gemeenschapsinstelling uitgezonderd.

Dit onderdeel van het decreet is nog niet in werking getreden, van zodra deze reactie in werking treedt, zullen de maatregelen 'gemeenschapsinstelling en gesloten inrichting' in de integrale jeugdhulpverlening verdwijnen (Decock, e.a., 2020).

11 Vlaams Decreet betreffende jeugddelinquentierecht

11.1 Terminologie

Jeugddelinquentierecht vervangt de term **jeugdbeschermingsrecht**

Jeugddelict vervangt de term 'misdrijf omschreven feit' (MOF)

Reactie is de maatschappelijke reactie op een jeugddelict.

Maatregel is de reactie tijdens de voorlopige rechtspleging

Sanctie is de reactie tijdens de definitieve rechtspleging

11.2 Uitgangspunten van het decreet

11.2.1 Verantwoordelijkheid van jongeren als constructief vertrekpunt

Er wordt uitgegaan van een gedragen verantwoordelijkheid en geen geïndividualiseerd schuldmodel.

Dit wil zeggen alles uitleggen aan de betrokkenen in een begrijpelijke taal (Wat? Waarom?) en hen kansen geven om zelf iets te ondernemen.

Minderjarigen kunnen vanaf de leeftijd van 12 jaar (ondergrens) verantwoordelijk worden gesteld voor het delict dat ze hebben gepleegd. Wie geen 12 jaar is, kan dus nooit worden gesanctioneerd, er is alleen een reactie mogelijk binnen de jeugdhulpverlening.

De bovengrens is de grens van meerderjarigheid, alleen jeugddelicten die voor de leeftijd van 18 jaar zijn gepleegd komen nog in aanmerking voor een maatregel of een sanctie (die dan wel de leeftijdsgrens van 18 jaar overschrijden). De uitvoering van de reactie kan lopen tot maximaal 23 jaar.

Uitzonderlijk tot 25 jaar bij sanctie van 7 jaar gesloten begeleiding van + 16 jarige.

In de voorlopige fase spreekt men van een **maatregel**, in de fase ten grond wordt het een **sanctie**. Als overkoepelende term spreekt men van een **reactie** (Decock, e.a., 2020).

11.2.2 Rechtswaarborgen

Het toekennen van een eigen verantwoordelijkheid aan de minderjarige maakt een versterking van de rechtswaarborgen noodzakelijk.

Het **legaliteitsbeginsel** houdt in dat er maar een sanctie mogelijk is wanneer het gepleegd feit effectief strafbaar is gesteld op het ogenblik dat het wordt gepleegd. Daarbij houdt het eveneens in dat de strafbepalingen voldoende duidelijk en precies moeten worden geformuleerd.

Proportionaliteit is het kernprincipe van ons rechtssysteem. De opgelegde sanctie moet in verhouding staan tot de ernst van het door de minderjarige gepleegde misdrijf. De maximale duur van de reactie moet duidelijk en op voorhand afgebakend zijn.

Volgens het **subsidiariteitsbeginsel** wordt er ook steeds geopteerd voor de minst ingrijpende tussenkomst. Er moet tevens voorrang gegeven worden aan die reactie die de minimaal noodzakelijke is, vooraleer een zwaardere reactie kan worden overwogen.

Het **vermoeden van onschuld** stelt dat men niet gesanctioneerd kan worden zonder dat er een vonnis is waarin uitdrukkelijk de schuld van de verdachte wordt vastgelegd. Desondanks heeft het Jeugddelinquentiedecreet de bevoegdheden van het Openbaar Ministerie gevoelig uitgebreid.

De minderjarige kan altijd rekenen op de **bijstand van een (jeugd)advocaat**, niet alleen bij de jeugdrechter of jeugdrechtbank, maar ook bij elke afhandeling op het niveau van het Openbaar Ministerie (Decock, e.a., 2020).

11.2.3 Constructieve herstelgerichte reacties

Het Decreet richt zich op herstel van de schade en van relaties en waar mogelijk op een aanbod van herstelbemiddeling.

Herstelbemiddeling wordt georganiseerd door een onafhankelijk bemiddelaar. Hierbij wordt de communicatie op gang gebracht tussen dader en slachtoffer met het oog op het regelen en herstellen van het nadeel dat door het gepleegde feit aan het slachtoffer is veroorzaakt.

Herstelgericht groepsoverleg (HERGO) is gericht op herstel ten aanzien van het slachtoffer maar ook ten behoeve van de maatschappij. De jongere voegt hier een intentieverklaring bij het akkoord van het HERGO. Hierin wordt uitgelegd welke concrete stappen zullen ondernomen worden om langs de ene kant de rationale en materiële schade, alsook de schade aan de gemeenschap te herstellen, en langs de andere kant verdere feiten in de toekomst te voorkomen (Decock, e.a., 2020).

Een andere herstelgerichte reactie is **het positief project** waarbij de minderjarige zelf voorstellen kan doen om tot herstel te komen. Het positief project moet vanuit de jongere zelf komen en kan niet worden opgelegd en/of ingevuld door het parket of door de jeugdrechtbank. Hier staat ook weer de verantwoordelijkheid van de jongere om tot herstel te komen, centraal.

11.2.4 Afstemming met de jeugdhulp

Hulpverlening en sanctionering zijn binnen het decreet twee onderscheiden trajecten. Er kan geen hulpverlening als sanctie worden opgelegd. De sanctie is dus enkel en alleen de reactie op het jeugddelict en tevens proportioneel tot de ernst van het gepleegde delict.

De minderjarige kan zelf de keuze maken om zich te engageren naar de hulpverlening toe. Hier staat dan weer die verantwoordelijkheid als uitgangspunt centraal.

Het decreet baseert zich op het probatiemodel, namelijk werken met voorwaarden zowel tijdens de voorbereidende rechtspleging als in de procedure ten gronde. Zelfs op het niveau van het Openbaar Ministerie is de mogelijkheid van voorwaarden voorzien.

De minderjarige en het gezin kunnen ten allen tijden beroep doen op vrijwillige jeugdhulp. Als men echter van oordeel is dat opgelegde jeugdhulpverlening noodzakelijk is, dan kan daartoe een nieuwe vordering worden ingeleid bij de jeugdrechter of de jeugdrechtbank (Decock, e.a., 2020). Het gaat hier om de derde vorderingsgrond (cfr.10.4.1), met name dat het Openbaar Ministerie een procedure kan starten op een VOS. Met andere woorden er loopt een procedure op een jeugddelict en er is tegelijk sprake van een verontrustende situatie. Zo heeft de minderjarige een dossier m.b.t. het gepleegde jeugddelict als m.b.t. de verontrustende situatie waarin hij zich bevindt. Het jeugddelict kan dan op relatief korte termijn worden afgehandeld met een proportionele sanctie terwijl het dossier van de verontrusting verder zal lopen zolang de jeugdrechter een gedwongen hulpverlening noodzakelijk acht (Decock, e.a., 2020).

11.2.5 Gesloten opvang als meest ingrijpende reactie

Een **gesloten begeleiding in de gemeenschapsinstelling** moet steeds worden voorafgegaan door een gesloten oriëntatie van maximaal één maand. Gedurende die maand wordt een inschatting gemaakt of een gesloten begeleiding noodzakelijk is. Op die manier ondergaan jongeren een multidisciplinair onderzoek.

Gesloten begeleiding kan ook nog eens worden gecombineerd met een terbeschikkingstelling van de jeugdrechtbank van max. 10 jaar na het einde van de genomen sanctie.

De uithandengeving blijft ook bestaan, dan wordt de minderjarige doorverwezen naar het volwassen strafrecht.

11.2.5.1 Jeugdhulp en jeugddelinquentie: gescheiden en verbonden

We moeten hierbij een onderscheid maken tussen een jeugddelict (vroegere MOF “als misdrijf omschreven feit”) en een VOS (verontrustende opvoedingssituatie).

Gescheiden trajecten

Een verblijf in een gemeenschapsinstelling is enkel nog mogelijk na een jeugddelict. (uitz: time-out). Een plaatsing in een private voorziening op grond van feiten kan niet langer.

Verbonden trajecten

Het O.M. kan de jeugdrechter rechtstreeks vorderen om hulp op te leggen na een delict, volgens de regels binnen het decreet integrale jeugdhulp (op grond van een VOS).

Jeugdhulp en jeugddelinquentie kunnen verbonden worden als voorwaarde tot seponering of om meer ingrijpende maatregel te vermijden.

11.2.5.2 Aandacht voor het slachtoffer

Ook minderjarige slachtoffers hebben recht op een gratis advocaat bij bemiddeling.

- Slachtoffer wordt geïnformeerd over de beslissing tot herziening
- Bij herziening van een sanctie moet de jeugdrechtbank rekening houden met de belangen van het slachtoffer.

11.3 Afhandeling op het niveau van het Openbaar Ministerie

11.3.1 Waarschuwingbrief en herinnering aan de wet

De waarschuwingbrief kan aanzien worden als een schriftelijke verwittiging. In de brief staat vermeld over welke feiten het gaat. De mogelijke dader wordt aangeraden de strafbare feiten niet meer te plegen. Hij wordt tevens verwittigd van de mogelijke juridische gevolgen (Decock, e.a., 2020).

De herinnering aan de wet is dan weer een mondelinge verwittiging. De minderjarige en zijn ouders (of opvoedingsverantwoordelijken) worden voor een gesprek uitgenodigd geleid door de parketcriminoloog. De betrokkenen worden gewezen op de risico's en de mogelijke gevolgen van het delinquent gedrag van de minderjarige (Decock, e.a., 2020).

11.3.2 Bemiddeling

De procureur des Konings moet de betrokkenen informeren over de mogelijkheid deel te nemen aan een herstelbemiddeling. Een HERGO kan alleen maar worden voorgesteld door de jeugdrechter.

Om deel te nemen aan een bemiddeling gelden volgende voorwaarden:

- Vrijwillig;
- ontkent jeugddelict niet;
- ernstige aanwijzingen van schuld;
- er is een slachtoffer geïdentificeerd.

Het parket kan het bemiddelingsakkoord niet wijzigen maar wel weigeren indien het in strijd is met de openbare orde.

Er stelt zich een OPEN SCENARIO na (niet) uitvoering. Dit kan een seponering met strafvordering tot gevolg hebben of een vordering mits motivatie.

Jongeren weten niet op voorhand of de strafvordering vervalt na bemiddeling. Het parket heeft de uiteindelijke beslissing in handen. Er is wel een homologatie mogelijk van het akkoord door de jeugdrechtbank tenzij in strijd met de openbare orde. Door de homologatie heeft het akkoord meer rechtskracht.

11.3.3 Voorwaarden

In het jeugddelinquentiedecreet kan de procureur seponeren onder voorwaarden.

Het gaat om volgende voorwaarden:

- 1) 'Het verbod om op bepaalde plaatsen te verblijven;
- 2) Het verbod om bepaalde met naam genoemde personen op te zoeken of te verontrusten;
- 3) Het volgen van een schoolse of professionele vorming of opleiding;
- 4) Het volgen van een leerproject voor ten hoogste 30 uur;

- 5) Het onderwerpen aan de richtlijnen van een ambulanc centrum voor geestelijke gezondheidszorg, voor seksuele opvoeding, of een centrum voor de behandeling van alcohol-of drugsverslaving, voor ten hoogste 30uur;
- 6) Het aanmelden bij een door de gemeenschap georganiseerde dienst van hulpverlening' (Decock, e.a., 2020, p.613)

Als bovenstaande voorwaarde vervuld zijn, maakt de procureur des Konings daarvan een proces-verbaal op en vervalt de strafvordering. Zijn ze niet nageleefd, dan wordt er ook een pv van opgemaakt.

11.3.4 Positief project

Dit bestaat uit een aanbod aan de minderjarige (en ouders) om zelf iets uit te werken

“Het positief project is het instrument bij uitstek van en voor de minderjarige. Het betrekken van de ouders maakt onderdeel uit van de ondersteuning van de minderjarige in het proces van groeien in verantwoordelijkheid.” (Memorie van Toelichting, 2018)

HVA- dienst zorgt voor begeleiding en inhoudelijke ondersteuning. De visie van gedragen verantwoordelijkheid staat voorop bij het positief project.

Gezien het nog altijd gaat om een afhandeling op het niveau van het Openbaar ministerie stelt zich hier ook dat de jongere (en ouders) recht hebben op bijstand van een advocaat. Het positief project hangt af van volgende voorwaarden:

- jongere ontkent het jeugddelict niet
- er zijn ernstige aanwijzingen van schuld
- uitvoering van het project binnen de zes maanden
- max. 30 uren

Het parket kan het voorstel niet wijzigen maar wel weigeren mits duidelijke motivatie. Wordt het project uitgevoerd dan volgt een seponering met verval van strafvordering. Wordt het project niet uitgevoerd dan wordt de jongere mogelijk verwezen naar de jeugdrechtbank.

11.4 Afhandeling op het niveau van de jeugdrechter of jeugdrechtbank

De jeugdrechter houdt rekening met een aantal factoren om tot de beslissing tot het opleggen van een reactie te komen.

- Ernst van de feiten, schade en gevolgen voor slachtoffer
- Persoonlijkheid en maturiteit van de jongere
- Recidive of risico op recidive
- Veiligheid van de maatschappij
- Leefomgeving van de minderjarige
- Veiligheid van de minderjarige

11.4.1 Procedure

De zaak wordt voor de jeugdrechter aanhangig gemaakt door een vordering van het Openbaar Ministerie. Alleen het parket kan oordelen over de noodzaak van vervolging.

De jongere verschijnt in principe in persoon maar de jeugdrechter kan ook een videoconferentie toestaan (behalve voor de eerste zitting). Bij verlengingen mag er ook gebruik gemaakt worden van een videoconferentie (Memorie van Toelichting, 2018).

De ouders of opvoedingsverantwoordelijken worden geïnformeerd over het jeugddelict en kunnen elk moment opgeroepen worden om persoonlijk te verschijnen.

Herzieningsbevoegdheid

- alleen intrekking of wijziging in een minder strenge of ingrijpende reactie is mogelijk. Geen verzwarend of verlenging van de maatregel.
- Door jeugdrechter ambtshalve of op verzoek van ouders / jongere
- Na 1 jaar wordt elke sanctie herbekeken
- Rekening houdend met de belangen van het slachtoffer

Delictgericht werken met de ouders

De jeugdrechter kan opleggen dat ook met de ouders delictgericht moet gewerkt worden.

Volgens de Memorie van Toelichting (2018) doet de jeugdrechter een appel op de betrokkenheid van de ouders en bepaalt dat ook zij hun verantwoordelijkheid moeten nemen voor het jeugddelict en de gevolgen ervan.

De uitvoering gebeurt door een dienst van de Vlaamse Gemeenschap.

Het delictgericht werken, kent gelijkenissen met nu reeds juridisch vastgelopen ouderstages. Zij leken veelbeloven en leverden mooie resultaten op maar werden stopgezet wegens te weinig middelen.

11.4.2 Voorbereidende rechtspleging

11.4.2.1 Duur van de rechtspleging

In principe bedraagt de duur van de rechtspleging zes maanden. Nadien kan geen maatregel meer opgelegd worden. Het principe van de zes maanden is in praktijk eerder behouden voor lichtere feiten.

Er zijn verlengingen mogelijk.

Uitzonderingen:

Verlenging tot 1 jaar is mogelijk

- Als het onderzoek naar de feiten nog niet is afgerond
- OF bij zware feiten (strafbaar met + 5 jaar opsluiting)

Verlenging tot 2 jaar mogelijk

- als beide voorwaarden cumulatief vervuld zijn

Verdere verlenging is mogelijk per maand met specifieke motivatie en absolute noodzaak.

Ook de duur van ambulante maatregelen, de voorwaarden en de gesloten begeleiding kunnen telkens met drie maanden verlengd worden tot de maximale termijn voor de rechtspleging is verstreken.

Voor elke verlenging moet de minderjarige worden opgeroepen, samen met zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken.

11.4.2.2 Aanbod van bemiddeling of HERGO

'De jeugdrechtbank biedt de mogelijkheid om een herstelrechtelijk aanbod van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg voor te stellen aan de minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd. De jeugdrechtbank kan dit aanbod van herstelbemiddeling of herstelgericht groepsaanbod doen maar is er niet toe verplicht, dit in tegenstelling tot de procureur des Konings tijdens de voorbereidende rechtspleging (verplichting tot aanbod herstelbemiddeling). Ook hier is het opzet om communicatie tussen vermoedelijke dader en slachtoffer tot stand te brengen, met als doel het bereiken van een akkoord over het mogelijke herstel van de schade die voortvloeit uit de gepleegde feiten. Er wordt niet enkel gekeken naar de materiële schade, maar ook naar de mogelijke relationele schade.

In deze fase van de rechtspleging is het de jeugdrechtbank die de dienst aanduidt die belast is met de tenuitvoerlegging van de bemiddeling. Evenmin als de procureur des Konings tijdens de voorbereidende rechtspleging, kan de jeugdrechtbank de inhoud van het bereikte akkoord wijzigen. Zij moet het akkoord homologeren. Enkel indien de inhoud van het bereikte akkoord strijdig is met de openbare orde, kan de jeugdrechtbank de homologatie weigeren' (Memorie van Toelichting, 2018, p.30).

Bemiddeling of HERGO kunnen alleen op vrijwillige basis worden uitgevoerd. Weigert de minderjarige, dan kan dit nooit gebruikt worden ten nadele van hem. Net zoals op het niveau van het parket is bijstand van een advocaat voor alle betrokkenen noodzakelijk.

11.4.2.3 Positief project

'Hier voorziet men in de mogelijkheid voor de jeugdrechtbank om een positief project op te leggen van maximaal 60 uur als voorlopige maatregel. Het doel van deze nieuwe reactie op niveau van de jeugdrechtbank is in de eerste plaats de jonge vermoedelijke pleger van een jeugddelict de mogelijkheid te bieden om verantwoordelijkheid voor zijn handelingen op zich te nemen, door zelf voor een oplossing te zorgen en zo goed mogelijk te kiezen welke reactie voor hem nuttig en/of noodzakelijk is/kan zijn.

Het responsabiliseren van de minderjarige staat dus opnieuw voorop. Het positief project doet een appél aan de jonge (vermoedelijke) dader om op een actieve en constructieve wijze zelf antwoorden te bieden naar aanleiding van de gepleegde feiten. De minderjarige moet hier echter kunnen rekenen op de nodige begeleiding en ondersteuning (HCA-diensten), maar zonder dat dit ertoe mag leiden dat het initiatief wordt weggenomen bij de minderjarige.

Wanneer de minderjarige zelf met een voorstel komt, kan de jeugdrechtbank de inhoud niet wijzigen, zij moet dit goedkeuren. Enkel indien de inhoud strijdig is met de openbare orde, kan de jeugdrechtbank de goedkeuring weigeren. Wanneer de minderjarige niet zelf komt met een voorstel omtrent de inhoud van het positief project, bepaalt de jeugdrechtbank zelf de inhoud.

Het positief project bestaat in het zonder vergoeding, in hoofde van de minderjarige, verrichten van een prestatie waardoor de re-integratie van deze minderjarige bevordert wordt. De belangrijkste reden voor de invoering van het positief project als zelfstandige maatregel is de minderjarige betrekken bij het bepalen van de inhoud van een maatregel. Wanneer dit uitblijft, is het best te voorzien in een maatregel die zoveel als mogelijk verband houdt met de feiten waarvan de minderjarige verdacht wordt, of met de aan deze feiten ten grondslag liggende problemen. Het positief project moet evenredig zijn naar de omvang van de feiten, nuttig zijn voor de minderjarige en gelinkt zijn aan de bevordering van zijn re-integratie.

In deze fase mag het uit te voeren positief project niet meer bedragen dan 60 uur. Brengt de minderjarige de uitvoering van het positief project tot een goed einde conform wat was afgesproken, dan is de kans groot dat de minderjarige niet meer voor de jeugdrechtbank zal worden gedagvaard. Als er ook een regeling is gevonden met het slachtoffer, dan is het zeer waarschijnlijk dat de procureur des Konings de zaak alsnog zal seponeren.

Mislukt de uitvoering van het positief project, om welke reden dan ook, dan houdt de jeugdrechtbank hiermee rekening. Zij houdt hiermee rekening in haar beslissing om de minderjarige al dan niet een andere maatregel op te leggen, maar ook in het effectief opleggen van een andere maatregel' (Memorie van Toelichting, 2018, p.30-31).

11.4.2.4 De ambulante maatregel

De ambulante maatregel omvat bijvoorbeeld behandeling in een psychologische of psychiatrische dienst of een dienst voor seksuele of verslavingsproblemen. Het kan ook gaan om een delictspecifieke contextbegeleiding met onderbouwde methoden die erop gericht zijn om herhaling te voorkomen.

Deze praktijken bestaan uiteraard al. Ze hebben als doel minder gesloten plaatsingen. Het is een beslissing van de jeugdrechter dat de jongere binnen het eigen gezin kan blijven.

11.4.2.5 Voorwaarden

'De jeugdrechtbank kan aan een minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd, voorwaarden opleggen die moeten nageleefd worden gedurende een bepaalde termijn.

Het werken met voorwaarden laat een maximale individualisatie van de opgelegde maatregel toe: voorwaarden op maat van de betrokken delinquent. Het opleggen van voorwaarden aan een minderjarige vermoedelijke pleger van een jeugddelict, beoogt door middel van controle, begeleiding, vorming, opleiding, ... te werken en bij te dragen aan de resocialisatie van de betrokkene en het bestrijden van recidive, en dit zonder dat een gesloten plaatsing aan de orde is.

Het moet voor de betrokken minderjarige duidelijk zijn welke de voorwaarden zijn waaraan hij zich moet houden: met andere woorden hij moet duidelijk weten wat hij wel mag/moet doen en wat niet.

Cruciaal en noodzakelijk is het tegelijk en meteen van in het begin, samen met de voorwaarden, voorzien in een vervangende maatregel. Men houdt als het ware een middel achter de hand voor het geval de minderjarige niet of onvoldoende slaagt in het naleven van de voorwaarden. Mogelijks wordt het effect van het naleven van de voorwaarden mede bepaald door de realiteit van de dreiging die uitgaat van de vervangende maatregel. Het is dan ook essentieel dat effectief kan voorzien worden in de uitvoering van de vervangende maatregel.

De jeugdrechtbank moet de 'proefperiode' bepalen gedurende dewelke de minderjarige vermoedelijke delictpleger de opgelegde voorwaarden moet naleven. De jeugdrechtbank kan de opgelegde voorwaarden niet verstrengen doorheen deze periode. Indien de jeugdrechtbank vindt dat de voorwaarden moeten worden aangepast of gespecificeerd moeten worden, kan zij dit niet doen vooraleer zij de minderjarige en zijn advocaat hierover heeft gehoord. De betrokken minderjarige moet in persoon aanwezig zijn wanneer hij wordt gehoord over de aanpassing van de voorwaarden. Een aanpassing is eventueel ook mogelijk op vraag van betrokken minderjarige vermoedelijke delictpleger, zijn ouders, zijn wettelijke vertegenwoordigers, zijn opvoedingsverantwoordelijken of het openbaar ministerie wanneer zij van mening zijn dat de omstandigheden waaronder de voorwaarden werden opgelegd, gewijzigd zijn.

In het geval de minderjarige vermoedelijke pleger van een jeugddelict tijdens zijn 'proefperiode' (periode waarbinnen hij de opgelegde voorwaarden moet naleven) een nieuw jeugddelict pleegt, heeft de jeugdrechtbank de vrije keuze om eender welke maatregel op te leggen die voorzien is in dit decreet. In deze situatie is hij niet beperkt tot het opleggen van de vervangende maatregel. Deze wordt enkel opgelegd indien de voorwaarden niet of niet voldoende worden nageleefd' (Memorie van Toelichting, 2018, p.31-32).

De voorwaarden zijn in tegenstelling tot deze bij het OM niet limitatief.

Het decreet vermeldt volgende voorwaarden:

- 1) 'Het verbod om op bepaalde aangeduide plaatsen te verblijven;
- 2) Het verbod om bepaalde met naam genoemde personen op te zoeken of te verontrusten;
- 3) Het volgen van een leerproject voor ten hoogste 60 uur;
- 4) Het uitvoeren van een gemeenschapsdienst voor ten hoogste 60 uur;
- 5) Het onderwerpen aan de richtlijnen van een ambulanc centrum voor geestelijke gezondheidszorg, voor seksuele opvoeding, of een centrum voor de behandeling van alcohol-of drugsverslaving;
- 6) Het aanmelden bij een door de gemeenschap georganiseerde dienst van hulpverlening
- 7) Het naleven van huisarrest' (Decock, e.a., 2020, p.620)

11.4.2.6 Gesloten oriëntatie

'Wanneer de jeugdrechtbank meent dat er geslotenheid nodig is als antwoord op het jeugddelict, moet zij de minderjarige vermoedelijke delictpleger met een maatregel toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, specifiek ingericht voor minderjarigen die op grond van dit decreet een maatregel gesloten oriëntatie opgelegd krijgen.

Vijf dagen na de aanvankelijke beschikking vindt een eerste evaluatiemoment plaats en doet de jeugdrechtbank uitspraak over hetzij de intrekking, hetzij de wijziging, hetzij de handhaving van de gesloten oriëntatie. Deze maatregel van gesloten oriëntatie vormt steeds de start in dergelijke situaties binnen de voorlopige rechtspleging.

De maximale duur van deze maatregel is één maand. Tijdens deze periode wordt een multidisciplinair oriëntatie-onderzoek verricht waarbij twee vragen voorliggen om te worden beantwoord:

- Is er voor de betrokken minderjarige vermoedelijke pleger van een jeugddelict geslotenheid nodig als antwoord op het gepleegde delict (risico-inschatting) of is een andere maatregel meer aangewezen?
- Wanneer geslotenheid nodig is, wat is dan de aangewezen duur van de vervolgmaatregel? Het bepalen van de vervolgduur gebeurt op basis van responsiviteit, zwaarte van de feiten en de contextuele sociale gegevens waarover men beschikt.

Tijdens de gesloten oriëntatie wordt dus getracht een antwoord te voorzien op deze twee vragen. Dit antwoord wordt geformuleerd in een oriëntatievoorstel en dient als advies voor de jeugdrechtbank die finaal en soeverein een beslissing neemt. De gesloten oriëntatie kan maximaal een maand duren. Wanneer een verblijf van een maand niet nodig is, hoeft een minderjarige die verdacht wordt van het plegen van een jeugddelict geen maand te blijven in de hiervoor voorziene afdeling van een gemeenschapsinstelling.

Wanneer voor het verstrijken van de maximale termijn duidelijk is dat een vermoedelijke delictpleger geen nood heeft aan gesloten begeleiding, kan hij reeds vroeger de afdeling binnen een gemeenschapsinstelling verlaten, mits de jeugdrechtbank hiertoe een beslissing neemt. De vermoedelijke minderjarige delictpleger kan de afdeling van de gesloten oriëntatie binnen een gemeenschapsinstelling ook vroeger verlaten wanneer duidelijk is dat gesloten begeleiding wel nodig is en de jeugdrechtbank in deze zin een maatregel oplegt.

Met dit decreet wordt het onderscheid tussen open en gesloten plaatsen in een gemeenschapsinstelling opgeheven. Alle plaatsen in een gemeenschapsinstelling zijn gesloten plaatsen. Een gemeenschapsinstelling is in principe nog enkel toegankelijk voor (vermoedelijke) plegers die 14 jaar waren op het ogenblik van het plegen van de feiten.

Ook moeten de feiten (waarvan ze verdacht worden) van die aard zijn dat ze aanleiding kunnen geven tot plaatsing in een gemeenschapsinstelling. Op de minimale leeftijdsvereiste van 14 jaar bestaat een uitzondering voor (vermoedelijke) plegers die tussen 12 en 14 jaar waren op het ogenblik van het plegen van de feiten. Ook deze jongeren kunnen aan een afdeling van een gemeenschapsinstelling toevertrouwd worden mits hen een feit ten laste wordt gelegd dat, indien het gepleegd zou zijn geworden door een meerderjarige, een straf tot gevolg zou hebben van 5 tot 10 jaar opsluiting of een zwaardere straf.

Wanneer de jeugdrechtbank een 12- of 13-jarige wil toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling, moet de betrokkene al zeer ernstige feiten gepleegd hebben of hiervan verdacht worden. Bovendien moet de jeugdrechtbank inschatten dat de openbare veiligheid in het gedrang is wanneer zij deze 12- of 13-jarige niet zou toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling. Voor deze 12- en 13-jarige wordt een bepaalde capaciteit voorbehouden binnen de gemeenschapsinstelling' (Memorie van Toelichting, 2018, p.32-33).

11.4.2.7 Gesloten begeleiding in een gemeenschapsinstelling van max. 3 maanden opeenvolgend

'Wanneer op grond van de maatregel gesloten oriëntatie een oriëntatievoorstel wordt opgemaakt, en in dit oriëntatievoorstel is voorzien dat geslotenheid nodig is als vervolg, kan de jeugdrechtbank een minderjarige vermoedelijke delictpleger een maatregel gesloten begeleiding opleggen. Op basis van deze maatregel wordt een minderjarige vermoedelijke delictpleger toevertrouwd aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling voor een module gesloten begeleiding met een maximale duur van drie maanden (verlenging mogelijk met 3 maanden).

Minderjarigen doorlopen in een gemeenschapsinstelling een traject dat wordt vastgelegd in een persoonlijk handelingsplan. Dit wordt uitgewerkt in samenwerking met de jongere zelf, zijn context/consulent/school/breder netwerk/vrije tijd, ... Tijdens het verblijf van de minderjarige in de gemeenschapsinstelling, zal reeds een vervolghulp uitgetekend worden die tijdens of naar het einde van het verblijf toe opstart en het handelingsplan verder finaliseert in een niet meer gesloten context (ambulant of residentieel). Elk gesloten traject moet een vervolg vinden in een plaatselijke, open context met betrokken hulpverlening.

Artikel 25 van de Memorie van Toelichting bepaalt dat wanneer een minderjarige vermoedelijke pleger van een jeugddelict een maatregel opgelegd krijgt, de uitvoering hiervan zo dicht mogelijk bij de verblijfplaats van zijn ouders, wettelijke vertegenwoordigers of opvoedingsverantwoordelijken moet gebeuren, ook in het geval van een plaatsing in een gemeenschapsinstelling.

Dit artikel installeert daarnaast ook de verplichting voor elke uitvoerder van een maatregel, om van in het begin te voorzien en werk te maken van het opstarten van vervolghulp. In deze vervolghulp moet ook een onderdeel voorzien worden om ook met de ouders; opvoedingsverantwoordelijken aan de slag te gaan (Memorie van Toelichting, 2018, p.32-33).

11.4.3 Rechtspleging ten gronde

Tijdens deze fase doet de jeugdrechtbank uitspraak over schuld of onschuld van een minderjarige als gepleegde feiten hem ten laste worden gelegd.

De reactie die in deze fase wordt opgelegd aan een minderjarige pleger van een jeugddelict, als antwoord op de normovertreding, is een sanctie. De jeugdrechtbank kan ook aan een persoon die 18 jaar of ouder is een sanctie opleggen, zolang de vordering die is ingesteld door het openbaar ministerie, feiten betreft die door de betrokken persoon werden gepleegd voor deze de leeftijd van 18 jaar bereikte.

Er kan dus een sanctie worden opgelegd tot de leeftijd van 23 jaar.

De jeugdrechtbank kan meer dan één sanctie opleggen aan een minderjarige pleger van een jeugddelict. Een combinatie van sancties is mogelijk maar het proportionaliteitsbeginsel en het subsidiariteitsbeginsel moeten gerespecteerd worden. Alle voorziene sancties gaan gepaard met toezicht dat wordt uitgeoefend door de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulpverlening. Zij staan in voor de coördinatie en opvolging van het verloop van de opgelegde sanctie.

De jeugdrechtbank heeft de keuze uit verschillende sancties. Het decreet voorziet in een hiërarchie tussen deze verschillende sancties. Wanneer de jeugdrechtbank één van deze sancties oplegt, moet zij in haar vonnis opnemen hoe lang de sanctie maximaal mag duren. Wordt er door de jeugdrechtbank een combinatie aan sancties opgelegd, dan neemt zij voor elke sanctie apart de maximale duur op in haar vonnis.

11.4.3.1 Aanbod van bemiddeling of Hergo

De jeugdrechtbank kan ook in deze fase van de procedure het aanbod doen, maar er rust geen verplichting op haar. Wanneer zij beslist het aanbod tot deelname aan een bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg niet te doen, moet dit door de jeugdrechtbank gemotiveerd worden.

De reden waarom hier nogmaals voorzien wordt in het herstelrechtelijk aanbod van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg, geeft opnieuw uitvoering aan de basisgedachte

uit dit decreet om de minderjarige pleger van een jeugddelict een actieve rol te geven in het opnemen van verantwoordelijkheid voor zijn handelen en zelf oplossingen aan te reiken voor het herstellen van de veroorzaakte schade. Soms hebben jongeren tijd nodig om hierin te kunnen meestappen. Soms heeft ook het slachtoffer tijd nodig om op dit aanbod te kunnen ingaan. Het aanbod is in elke fase voorzien om zo de mogelijkheid tot deelname van zowel dader als slachtoffer te maximaliseren (Memorie van Toelichting, 2018).

11.4.3.2 De berisping

Dit is een schuldigverklaring. Burgerlijke partijen kunnen het recht op schadevergoeding nog uitoefenen. De jeugdrechtbank kan naast de minderjarige, ook de ouders en de opvoedingsverantwoordelijken wijzen op hun verantwoordelijkheid.

11.4.3.3 Het positief project

De procedure verloopt op dezelfde wijze als tijdens de voorbereidende rechtspleging. Het verschil is wel dat hier meteen wordt voorzien in een vervangende sanctie als de minderjarige het positief project niet of niet overeenkomstig het voorstel zou hebben uitgevoerd.

11.4.3.4 De ambulante sanctie

Hier geldt dezelfde procedure als tijdens de voorbereidende rechtspleging. Idem zoals bij het positief project wordt er een vervangende sanctie voorzien.

11.4.3.5 Voorwaarden

Hier geldt dezelfde procedure als tijdens de voorbereidende rechtspleging. Idem zoals bij het positief project wordt er een vervangende sanctie voorzien.

Elektronische monitoring is ook mogelijk. Dat is een opvolging van de sanctie op afstand. Dat kan toegepast worden voor het positief project, de voorwaarden of de ambulante sanctie). Het kan een alternatief zijn voor een gesloten sanctie. Het gaat hier niet om een enkelband maar controle via skype, tracing via GSM... (Balcaen, 2019).

11.4.3.6 De gesloten oriëntatie

De voorwaarden alsook de te volgen procedure zijn dezelfde als deze van toepassing zijnde tijdens de voorbereidende rechtspleging.

11.4.3.7 Gesloten begeleiding

De jeugdrechtbank kan een minderjarige een gesloten begeleiding opleggen van 3, 6 of 9 maanden.

Langs de andere kant kan ze ook een sanctie opleggen van gesloten begeleiding voor een maximale duur van 2, 5 of 7 jaar.

Dit wordt beschouwd als een alternatief voor de uithandengeving.

2 jaar: 12-13 jaar op het ogenblik van de feiten (uitzonderlijke omstandigheden)

5 jaar: 14-15 jaar op het ogenblik van de feiten (uitzonderlijke omstandigheden)

7 jaar: 16-17 jaar op het ogenblik van de feiten (max. tot 25 jaar)

Halfjaarlijkse evaluatie is voorzien vanaf 18 jaar, jaarlijks met een mogelijkheid om een vervolgtraject uit te werken.

Op grond van artikel 35 van de Memorie van Toelichting (2018) kan de jeugdrechtbank een minderjarige delictpleger een sanctie gesloten begeleiding opleggen, waarbij hij wordt toevertrouwd aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling voor een gesloten begeleiding met een maximale duur van zeven jaar.

Deze sanctie kan enkel tijdens de rechtspleging ten gronde worden opgelegd aan jongeren die cumulatief voldoen aan de zes voorwaarden zoals hieronder voorzien

- de minderjarige delictpleger moet 16 jaar of meer zijn op het ogenblik van het plegen van de feiten;
- er is een vermoeden van schuldbequaamheid. Het betreft een weerlegbaar vermoeden.
- elke andere maatregel of sanctie is ongepast of heeft gefaald;
- zeer zware feiten
  - terrorisme en schending van internationaal humanitair recht
  - aanranding – verkrachting – pooier
  - doodslag en moord
  - zeer zware slagen en verwondingen / foltering
  - vermogensdelicten met geweld-bedreiging-braak
- de fysieke integriteit van de betrokken minderjarige delictpleger of derden is in gevaar;
- er is nood aan gesloten begeleiding.

Deze sanctie van gesloten begeleiding van maximaal zeven jaar is in principe slechts mogelijk nadat maatschappelijke en medisch-psychologische onderzoeken werden verricht door een multidisciplinair samengesteld team. Voor zware recidivisten kan deze sanctie zonder multidisciplinair onderzoek, als blijkt dat er al een vonnis voor zware feiten voorafgegaan is aan dit jeugddelict (Memorie van Toelichting, 2018). De sanctie kan niet langer duren dan de dag waarop de delictpleger de leeftijd van 25 jaar heeft bereikt.

Terbeschikkingstelling van de jeugdrechtbank

Er zijn ook combinaties mogelijk met 10 jaar TBS.

- bij strafbaarheidsstelling met minstens 20 jaar opsluiting
- schuldbequaamheid
- verdere opvolging na sanctie noodzakelijk

De uitvoering gebeurt door een ambulante sanctie, door voorwaarden of door een gesloten begeleiding. Dit staat onder halfjaarlijkse evaluatie en opheffing is mogelijk.

Na de leeftijd van 25 jaar wordt de strafuitvoeringsrechtbank bevoegd.

11.4.3.8 Uithandengeving

Dit blijft behouden met volgende cumulatieve voorwaarden

- + 16 jaar
- er was voordien reeds een sanctie van gesloten oriëntatie of begeleiding
- zeer zware feiten (zoals voorzien bij de 7 jaar gesloten begeleiding)

11.4.3.9 Plaatsing in jeugdpsychiatrische dienst

Plaatsing in een open afdeling gebeurt nadat de jeugdpsychiater heeft vastgesteld dat het oordeelsvermogen of het vermogen tot het beheersen van zijn handelingen ernstig is aangetast.

Plaatsing in een gesloten afdeling blijft verlopen volgens de procedure die voorzien is in de wet op de bescherming van de persoon op de geesteszieke (Balcaen, 2019).

11.4.4 Gefaseerde inwerkingtreding

Het Jeugddelinquentiedecreet is in werking getreden op 1 september 2019.

De artikels m.b.t. de gesloten oriëntatie en de gesloten begeleiding traden uiterlijk in werking op 1 september 2022.

Ook het toevertrouwen aan een jeugdpsychiatrische dienst zal gefaseerd in werking treden. TBS treedt in werking na het afsluiten van het samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de Vlaamse Gemeenschap.

Bronnenlijst

Agentschap Jongerenwelzijn (z.d.). *Cliëntoverleg en bemiddeling*. Opgevraagd op 31 maart 2017 van <http://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/jeugdhulp/clientoverleg-en-bemiddeling/>.

Agentschap Jongerenwelzijn (z.d.). *Jeugdhulplandschap*. Opgevraagd op 31 maart 2017 van <http://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/jeugdhulp/jeugdhulplandschap/>

Agentschap Jongerenwelzijn (z.d.). *Omgaan met verontrusting*. Opgevraagd op 31 maart 2017 van <http://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/professionelen/jeugdhulpaanbieders/omgaan-met-verontrusting/>

Agentschap Jongerenwelzijn (2019). Nieuws. Opgevraagd op 13 juni 2019 van <https://jongerenwelzijn.be/nieuws/>

Balcaen, L. (2019). *Decreet Jeugddelinquentierecht*. SAM steunpunt Mens en Samenleving

Bockstaele, M., e.a. (2016). *Zakboekje Strafprocesrecht*. Mechelen: Wolters Kluwer.

Cvba van steenbrugge advocaten.(nd). *Potpourri II: een overzicht*. Opgevraagd op 23 maart 2017 van <http://vansteenbrugge-advocaten.be/potpourri-ii/>

Decock, G., e.a. (2016). *Recht voor welzijnswerkers*. Mechelen: Wolters Kluwer.

Decock, G., e.a. (2018). *Recht voor welzijnswerkers*. Mechelen: Wolters Kluwer.

Decock, G., e.a. (2020). *Recht voor welzijnswerkers*. Mechelen: Wolters Kluwer.

De Jonghe, I. (2014). *Hulpverlening en recht*. Antwerpen: intersentia educatief.

De Jonghe, I. e.a. (2017). *Hulpverlening en recht*. Antwerpen: intersentia educatief.

De Jonghe, I. & Uyttenhove L. (2020). *Hulpverlening en recht*. Antwerpen: intersentia educatief.

Departement Welzijn, Volksgezondheid & Gezin (2013). *Integrale jeugdhulp. De krachtlijnen van het nieuwe decreet*. Opgevraagd op 29 maart 2014 van <https://www.kennisplein.be/Documents/Integrale%20Jeugdhulp/Krachtlijnen%20nieuwe%20decreet.pdf>.

De Meester, T., e.a. (2016). *Potpourri II – Strafrecht en strafprocesrecht*. Antwerpen: intersentia educatief.

Deredactie (2010). *Juwelier uit Schaarbeek aangehouden*. Opgevraagd op 5 februari 2017 van <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/regio/brussel/1.757995>.

De Ridder, J. (2013, mei). *Met vereende kracht. Naar een nieuwe jeugdhulp in Vlaanderen*. Powerpointpresentatie tijdens studiedag van het Departement Welzijn, Volksgezondheid & Gezin, Brussel.

Nieuwsblad (2021). *Drie bestuurders begaan verkeersovertreding bij het omzeilen van alcoholcontrole*. Opgevraagd op 26 april 2022 van https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20211221_95937198

Dreesen, J. en Werbrouck, Y. (2017). *Praktisch Strafrecht*. Wommelgem: de boeck.

Domusmedica (2016). *Rechtszekerheid van de arts bij heelkundige ingrepen en euthanasie*. opgevraagd op 11 januari 2017 van <http://www.domusmedica.be/documentatie/huisartsnu/archief/2014-jg-43/nr-43-3/5438-rechtszekerheid-van-de-arts-bij-heelkundige-ingrepen-en-euthanasie.html>.

FOD Justitie (2017). *Onderzoeksrechter*. Opgevraagd op 21 maart 2017 van http://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/rechterlijke_orde/hoven_en_rechtbanken/rechtbank_van_eerste_aanleg/onderzoekrechter.

FOD Justitie (2017). *De raadkamer*. Opgevraagd op 21 maart 2017 van http://justitie.belgium.be/nl/rechterlijke_orde/hoven_en_rechtbanken/rechtbank_van_eerste_aanleg/raadkamer.

HLN (2020). *33 Corona-overtredingen in Gent*. Opgevraagd op 25 mei 2021 van <https://www.hln.be/gent/33-corona-overtredingen-in-gent-afgelopen-weekend-een-feestje-stilgelegd~a33f4feb/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Kennisplein (s.d.). *Decreet betreffende jeugddelinquentierecht*. Opgevraagd op 26 mei 2020 van <https://www.kennisplein.be/sites/Jeugdrecht/Pages/Decreet-Jeugddelinquentierecht.aspx>

Kennisplein (s.d.). *Uithandengeving*. Opgevraagd op 26 juni 2017 van <https://www.kennisplein.be/Pages/Uithandengeving.aspx>

Lams, L. (2016). *Syllabus, Recht voor sociaal werk 2*. Antwerpen: Universitas

LegalNews online (2018). *Verse lading strafrecht : volgt u nog? Nieuwe wetgeving goedgekeurd op 8 maart 2018!* Opgevraagd op 3 mei 2018 van <https://legalnews.be/straf-en->

[straiprocesrecht/verse-lading-strafrecht-volgt-u-nog-nieuwe-wetgeving-goedgekeurd-op-8-maart-2018-legalnews-be/](https://www.legalnews.be/straiprocesrecht/verse-lading-strafrecht-volgt-u-nog-nieuwe-wetgeving-goedgekeurd-op-8-maart-2018-legalnews-be/)

LegalNews online (2019). *Nieuw jeugddelinquentierecht goedgekeurd in het Vlaams Parlement*. Opgevraagd op 17 juni 2019 van <https://legalnews.be/stra-en-straiprocesrecht/nieuw-jeugddelinquentierecht-goedgekeurd-in-vlaams-parlement-legalnews-be/>

DeMorgen (2019). *Internering Kim De Gelder: na tien jaar toch ontoerekeningsvatbaar, hoe kan dat?* Opgevraagd op 4 juni 2019 van <https://www.demorgen.be/nieuws/internerings-kim-de-gelder-na-tien-jaar-toch-ontoerekeningsvatbaar-hoe-kan-dat~b3d1d302/>

DeMorgen (2021). *Binnenkort moeten kleine straffen uitgezeten worden in de gevangenis*. Opgevraagd op 21 juni 2021 van <https://www.demorgen.be/nieuws/binnenkort-moeten-kleine-straffen-effectief-uitgezeten-worden-in-de-gevangenis~b614aa48/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Memorie van Toelichting (2018). *Herstel en sanctie als constructieve reacties op jeugddelicten gepleegd door minderjarigen*. Opgevraagd op 17 juni 2019 van https://jongerenwelzijn.be/assets/docs/ons/regelgeving/voorontwerp_decreet_jeugddelinquentierecht_memorie.pdf

Nieuwsblad.be (2017). *Afschaffen van assisen schendt grondwet*. Opgevraagd op 14 april 2018 van https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20171221_03255625

Nieuwsblad.be (2021). *Alexandru Caliniuc (27) veroordeeld tot 25 jaar opsluiting voor de moord en de verkrachting op Sofie Muylle (27): "Je hebt een leven weggeworpen alsof het een voorwerp was"*. Opgevraagd op 25 mei 2021 van https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20210525_93965091

Nieuwsblad.be (2021). *Geen proces wel internering voor aanvaller van Brugse burgemeester De fauw: "Hopelijk kan ik dit nu eindelijk laten rusten"*. Geraadpleegd op 14 juni 2021 van https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20210326_94043796

Redactie24.be (2020). *147 personen uit de gevangenis na beslissing Koen Geens: "Zit ook zware jongen bij"*. Opgevraagd op 26 mei 2020 van <https://www.redactie24.be/news/30058/147-personen-uit-gevangenis-na-beslissing-koen-geens-zit-ook-zware-jongen-bij>

Vlaanderen.be (nd). *Bemiddeling in strafzaken*. Opgevraagd op 20 maart 2017 van <https://www.vlaanderen.be/nl/gezin-welzijn-en-gezondheid/conflicten-geweld-en-misdrijven/bemiddeling-strafzaken>.

Vrt.be (2020). *Twintig gedetineerden mogen Hasseltse gevangenis verlaten wegens coronacrisis*. Opgevraagd op 26 mei 2020 van <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2020/04/20/twintig-gedeteneerden-mogen-hasseltse-gevangenis-verlaten-dankzi/>

Wolters Kluwer (2020). *Coronavirus Covid-19: bindende richtlijnen voor opsporing en vervolging van niet-essentiële verplaatsingen en sluitingsplicht handelszaken*. Opgevraagd op 11 mei 2020 van <https://legalworld.wolterskluwer.be/nl/nieuws/socialeye/coronavirus-covid-19-bindende-richtlijnen-voor-opsporing-en-vervolging-van-niet-essentielle-verplaatsingen-en-sluitingsplicht-handelszaken/>

Polinfo (2018). *Nieuwe detentievorm. Plaatsing in een transitiehuis*. Opgevraagd op 12 juni 2019 van <https://polinfo.kluwer.be/NewsView.aspx?contentdomains=POLINFO&id=VS300630699&lang=nl>

Bijlagen

Uitvoering celstraffen tussen twee en drie jaar voortaan altijd via rechter

https://justitie.belgium.be/nl/nieuws/persberichten/uitvoering_celstraffen_tussen_twee_en_drie_jaar_voortaan_altijd_via_rechter